

N I C C
Magazine

10 / 2015

Dr. Ir. H. Th. (Herman) Bussemaker 1935 – 2015

In dit nummer

Historici, stel de juiste vragen over Indië.....2

Indischiana-Jones.....4

Val van Formosa.....10

Adriaan van Dis wint Constantijn Huygens prijs 2015.....12

Yvonne Groeneveld, theatermaakster.....13

Verborgten verleden op Buru.....15

Uitvaartwade.....16

Indo's Got Talent.....19

Indonesische Militaire achtergrond.....19

Herman Bussemaker overleden.....27

**Laatste nieuws:
Update AO Tweede Kamercommissie.....31**

Rubrieken:

Recept, Korte Berichten, Toen en nu, Boekbespreking, Gedicht, Just4kids, Indische Agenda, Advertensi Mini, Column, Pasar Kalender.

**Gratis maandelijks e-magazine voor de Indische gemeenschap
jaargang 7, oktober 2015 | oplage: 8500**

*Nederlands Indisch
Cultureel Centrum*

Van de redactie

In dit nummer aandacht voor de strijd in voormalig Nederlands-Indië, die nauwelijks deel uit maakt van het nationaal geheugen van Nederland. Een artikel hierover van Anne-Lot Hoek. Dan het tweede deel van 'Indischiana-Jones' van Ferdinand Geuther en een stuk over de val van (het vroeger Nederlandse) Formosa (nu Taiwan). Verder staan twee Indische persoonlijkheden voor het voetlicht: Adriaan van Dis die de Constantijn Huygens Prijs wint en Yvonne Groeneveld, die als theatermaakster in haar eigen Werftheater flink aan de weg timmert. En dan bereikte ons bij het afsluiten van dit nummer het droeve bericht van het overlijden van Herman Bussemaker.

Nog steeds ontvangen we veel reacties over NICC Magazine. Iedereen is nog steeds enthousiast

over de vormgeving en de inhoud, die unaniem als zeer informatief, educatief en heel gevarieerd wordt omschreven. Hartelijk dank daarvoor. Ook hebben wij al vaak gewezen op de mogelijkheid om **NICC Magazine als advertentie medium** te gebruiken. Hierbij nogmaals een oproep aan alle lezers die eigenaar zijn van een bedrijf of er werkzaam zijn als PR manager om NICC Magazine als mogelijkheid te zien om **uw bedrijf of product onder de aandacht** van nu ruim 8500 abonnees te brengen. Tevens willen wij een beroep doen op uw waardering als abonnee voor het zeer vele werk dat wij maandelijks aan NICC Magazine hebben. Houdt u in gedachten dat NICC Magazine geheel GRATIS is, hetgeen echter niet betekent dat wij geen kosten hebben. Juist in deze tijden is

uw betrokkenheid bij NICC Magazine van groot belang en vragen wij u om een vrijwillige **DONATIE**. Wij zullen u daarvoor zeer dankbaar zijn en u zult verzekerd zijn van een blijvende gratis toezending van uw geliefde en gewaardeerde NICC Magazine. Onze bankgegevens zijn: (BIC: RABONL2U) **NL39 RABO 0129216836**, t.n.v. **N.I.C.C.** te Den Haag. Mogen wij u tenslotte vragen om NICC Magazine zoveel mogelijk bij uw familie, vrienden en kennissen onder de aandacht te brengen? Vraag hen ook gratis abonnee te worden. Wij wensen u weer veel plezier met uw NICC Magazine. En mede dankzij uw donaties en advertenties kan ons NICC Magazine helemaal GRATIS blijven.

Hans Vogelsang, hoofdredacteur.

Historici, stel de juiste vragen over NL-Indië

Door: Anne-Lot Hoek

De bloedige strijd om Nederlands-Indië maakt nauwelijks deel uit van ons collectieve geheugen. Historische instituties hebben hun taak laten liggen, stelt Anne-Lot Hoek. En dat is een zaak van ons allemaal.

De Nederlandse heeft jarenlang namenlijsten met geëxecuteerde gevangenen op Zuid-Celebes verborgen gehouden, meldde *De Correspondent* kort geleden. Dit is erg belangrijke informatie voor advocaat Liesbeth Zegveld, die zij kan gebruiken in haar zaak om financiële compensatie te krijgen voor de weduwen van aldaar vermoorde mannen. En dit blijkt al decennia in het Nationaal Archief te liggen. Maar heeft de staat

die namenlijsten verborgen? Of hebben we er gewoon niet naar gezocht?

Er liggen duizenden documenten over de dekolonisatieoorlog van Indonesië in de Nederlandse archieven (en daar buiten) en ze zijn nog lang niet allemaal onderzocht. Hoe routinematig was de inzet van excessief geweld? We weten het nog steeds niet.

We staan dit jaar uitgebreid stil bij zeventig jaar bevrijding in Nederland, maar hebben weinig besef van een van de grootste militaire operaties uit onze geschiedenis. Doordat de autoriteiten Nederlands-Indië de vrijheid onthielden die hier zo gevierd werd, ontstond een bloedige burgeroorlog. Die duurde vijf jaar en het kostte aan honderdduizenden het leven. Toch maakt die gewelddadige operatie, met een ongekende nasleep van menselijk leed aan beide kanten, nauwelijks onderdeel uit van ons collectief geheugen.

Niet alleen de Nederlandse staat is verantwoordelijk voor het 'verbergen' van essentiële

informatie; het gehele politieke en maatschappelijke establishment draagt verantwoording. Zo kwamen de drie grote historische instituten (KITLV, NIOD en NIMH) pas in 2012 met een gezamenlijk voorstel voor een grootschalig onderzoek naar gepleegd geweld.

De directeur van het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde, Gert Oostindie, stelde onlangs in het Historisch Nieuwsblad dat nu vooral de Indonesische regering dat onderzoek nu tegenhoudt. Zij zou haar eigen bloedige verleden niet onder ogen willen zien.

Maar hadden wij onze kant van de puzzel niet al veel eerder en beter kunnen leggen? De historische instituten maakten zelf jarenlang weinig werk van het optekenen van ooggetuigenverklaringen van veteranen en het nagaan van de duizenden pagina's aan archiefmateriaal. Maar vooral: van het stellen van de juiste vragen. Daardoor lopen ze nu al 65 jaar achter de feiten aan. Daar heeft de Indonesische regering niets mee te maken.

"Nederlandse historici hebben jarenlang nauwelijks oog gehad voor de ernst en de omvang van het probleem", zegt bijzonder hoogleraar Remco Raben van de Universiteit van Amsterdam. "Het is geen moedwillig verbergen geweest, maar de hele kwestie wordt eerder als een politiek probleem dan als een wetenschappelijk relevant onderwerp gezien. En daaruit spreekt de

onverschilligheid, maar ook het geloof in de eigen relatieve goedheid."

Die toon voor de omgang met belastende informatie werd door de politiek gezet met de afhandeling in december 1954 van de casus-Westerling,. Het kabinet besloot toen tijdens een geheime stemming, ondanks een nogal vernietigend rapport, om de beruchte kapitein en zijn nog wredere collega's Vermeulen, Rijborz en Stufkens buiten de rechtspraak te houden. Slechts vier ministers stemden voor een veroordeling, want, zoals de toenmalige minister van Defensie Cornelis Staf, terecht opmerkte: „De politieke verantwoordelijkheid zal niet terzijde gesteld kunnen worden."

Uitgebreid onderzoek naar andere zaken, of naar Westerlings opdrachtgever kolonel de Vries bijvoorbeeld, kwam er daardoor ook niet. De regering liet pas in reactie op de schokkende onthullingen van veteraan Joop Hueting in 1969, op nationale tv, een inventaris van excessen in de Nederlandse archieven maken, de Excessennota. Daar werd toen vervolgens weinig mee gedaan. Maar voor het onderzoeken van

excessief geweld moet je ook naar Indonesië, en in gesprek gaan met veteranen daar, zoals fotografe Marjolein van Pagee doet. Want al blijken er nu belangrijke namenlijsten van geëxecuteerden te bestaan, dat betekent niet dat de dieperliggende vraagstukken en de beantwoording daarvan slechts in de Nederlandse archieven besloten liggen. Niet alleen standrechtelijke executies, maar marteling door inlichtingendiensten en aanvallen van het Indonesische verzet en de daarop volgende represailles van onze kant werden lang niet allemaal opgetekend.

Door het gebrek aan een objectief, overkoepelend en vooral een gezamenlijk narratief is een hardnekkige mythe ontstaan: Westerling was het mikpunt en de rest had gewoon zijn best gedaan.

Om uit de pas te lopen met die algemene opvattingen, had je aardig wat lef en moed nodig. Historicus Loe de Jong werd in 1987 ernstig belaagd door de veteranenlobby, toen hij het woord 'oorlogsmisdaden' in de conclusie van zijn magnum opus Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog durfde te gebruiken. Het leidde ertoe dat hij er weer snel excus van maakte.

Pas recent durfde Museum Bronbeek in Arnhem het aan om in zijn huidige tentoonstelling *Oorlog! Van Indië tot Indonesië 1945 – 1950* het woord 'oorlog' te gebruiken, en ook beelden van de Indonesische kant te laten

zien. Het leidde tot spanningen onder de bewoners van het inpandige veteranentehuis. Het is kenmerkend voor het nog steeds stroef verlopende maatschappelijk debat waarin woorden als 'vrijheid' en 'verzet' op de voorgrond staan, maar waarvan we de betekenis onvolledig in onze

geschiedenislessen belichten. Geschiedenisverzwijging is dan ook geschiedenisvervalsing. En dat is niet slechts een zaak van de staat, maar van ons allemaal.

Javapost. Dit artikel verscheen al eerder in het NRC Handelsblad

Indischiana-Jones (2 en 3) Door: Ferdinand Geuther

Een verslag van een topografische expeditie op Borneo in 1948

Over de auteur

Ferdinand Geuther (Bandung, 1950) heeft gedurende zijn loopbaan diverse vakinhoudelijke artikelen gepubliceerd over o.a. bedrijfsprocessen, informatie-architectuur, logistieke systemen en telecomprocessen. Ruim tien jaar geleden is hij begonnen met het schrijven over opmerkelijke, grappige en serieuze observaties in zijn omgeving en tijdens buitenlandse reizen. Het resultaat zijn zes paperbacks met korte verhalen:

- VerreWonderingen van Mr. Ferdinand (2004/2010) *)
- 50/50 (2005)
- Big City Babbels (2005/2010) *)
- Bloggosofie (2010)
- New York Mini's (2012) *)
- Osservatore Americana (2014), Engelstalig *)

*) Verkrijgbaar via
<http://shop.boekenbent.com/>

In 2015 heeft hij korte verhalen met een Indische inslag gepubliceerd op de website: www.indisch4ever.nu onder de namen: "VerreWonderingen" en "EigenZinnig Indisch".

Een bundel: "Waargevingen" met observaties in de USA in dit voorjaar heeft hij in kleine kring verspreid.

"Indischiana Jones" is in 2015 geschreven als eerbetoon aan een

bijna vergeten groep KNIL topografen die hun werk deden onder zware omstandigheden in de jungle van Borneo in 1948.

Voorwoord

Het verhaal **Indischiana Jones** is ontstaan tijdens een studeerkamerspeurtocht naar een expeditie van de KNIL (Koninklijk Nederlands Indisch Leger) Topografische Dienst in West-Borneo in 1948. Op basis van mijn vader's autobiografie, authentieke foto's, landkaarten en informatie op internet ontstond een beeld van deze stoere KNIL militairen, avonturiers in dienst van de wetenschap. Een verhaal over landingsvaartuigen, prauwen, een

Catalina PBY OA-10A USAF 1944.

watervliegtuig, jungle bivaks, jagen op wilde zwijnen, vissen en baden in een rivier met krokodillen, Dajaks, wapens, topografische instrumenten en het karteringswerk en nog veel meer. Geïllustreerd met authentieke foto's.

Hierna het tweede en derde deel: 'De expeditie' en 'Over-en-uit'.

Ferdinand Geuther, augustus 2015.

2. De expeditie

De puzzelstukjes uit de foto-, landkaarten- en internetspeurtochten leverden een boeiend totaalbeeld op. De expeditie op West-Borneo bestreek de periode van mei tot en met december 1948. Acht maanden voor wat slechts de eerste stap van het enorme TOPAM project zou zijn. Een project dat uiteindelijk de gehele archipel beter in kaart moest brengen. De fotootjes in mijn collectie waren gedateerd van mei tot juli. Is het landteam van mijn vader is slechts drie maanden op Borneo geweest voor het karteringswerk of zijn de foto's van daarna zoekgeraakt of waren de fotorolletjes op? Dat is nog een raadsel. Andere foto's van mijn vader beginnen pas in 1949 en het is dus mogelijk dat zijn team ook na juli op Borneo is geweest. Misschien levert dit verhaal lezersreacties op die daar duidelijkheid in brengen.

De expeditie begon met de reis van Bandoeng op Java per vliegtuig naar de havenplaats Pontianak op Borneo. Ruim 780 km over de Javazee. Het ligt voor de hand dat de reis met een *Catalina* watervliegtuig gebeurde, vrijwel zeker van de MLD (Marine Luchtvaartdienst). En Meijerink

noemde de Catalina ook maar zijn team ging per schip, de *MS Merauke*, vanuit Batavia op Java naar Pontianak. Opmerkelijk is dat de Marine de Catalina een *vliegboot* noemt maar beste marinemensen het is echt een vliegtuig, geen boot.

Het grootste deel van hun uitrusting (voedsel, drinkwater, brandstof, tenten, medicamenten, enz.) zullen ze in Pontianak uit het TOPAM magazijn – Goedang TOPAM – hebben ontvangen. De meetinstrumenten kunnen zijn meegebracht uit Bandoeng. In Pontianak zal ook het commandocentrum zijn gevestigd van waaruit de vijf expeditieteams werden ondersteund en aangestuurd. Die gedachte wordt gevoed door een foto met officieren die op de havenkade van Pontianak een schip verwelkomen.

Vanuit Pontianak voeren ze met minstens drie boten, een LCM en de TOPAMs 1 en 6 de Kapoeas op. Op een foto is een deel van een tweede LCM te zien en een andere foto doet vermoeden dat TOPAM 4 ook deel van de expeditie was. Op een van de foto's is te zien dat de LCM de twee TOPAMs sleept, precies zoals Meijerink ook beschrijft voor zijn team met de TOPAMs 2 en 5.

TOPAM magazijn, Roumimper en Geuther, Pontianak 1948

Gezien de data op de foto's hebben ze vrij snel Nangah Pinoh bereikt. Hemelsbreed is het 300 km maar het moeten ongeveer 500 km rivierkilometers zijn geweest vanaf de kustplaats Pontianak. Vermoedelijk is dat traject met het landingsvaartuig en de TOPAM sloepen afgelegd.

Het meeste karteringswerk moet vervolgens met Nangah Pinoh als uitvalsbasis zijn gebeurd. De prauwen met buitenboordmotor zullen toen het belangrijkste vervoermiddel zijn geweest vanwege de kleinere en wildere riviertjes.

Op plaatsen waar de buitenboordmotor niet meer kon worden gebruikt – wegens gevaar van vastlopen of stukslaan van de schroef – moest er worden geroeid of getrokken vanaf de oever. De schroef van de buitenboordmotor was beveiligd met een breekpen om te voorkomen dat de schroef stuk zou slaan tegen stenen of rotsen. Ze hadden echter een beperkt aantal breekpennen bij zich en moesten de buitenboordmotoren dus vaak omhoog halen om de schroef te ontzien.

TOPAM sloepen en landingsvaartuig, rivier Kapoeas 1948

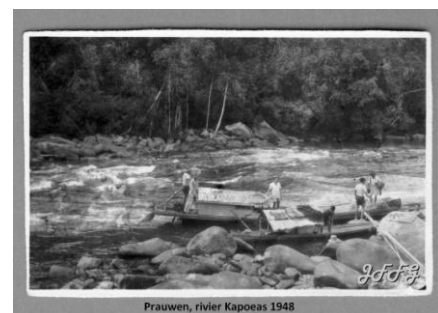
De bootjes waren volgeladen met materialen, zoals instrumenten, proviand, tenten en touwen, medicamenten en zakken cement voor de betonnen markeringspalen of *Triangulation Pillars* in het Engels.

De twee zinnen van mijn vader "Soms was de rivier te smal, te ondiep of met stroomversnellingen, dan moesten de prauwen en de zware bagage worden gedragen. Lopend door het oerwoud langs de rivier en over heuvelruggen. Net zolang tot we weer een bevaarbaar stuk vonden.", gonsden in mijn hoofd. Onvoorstelbaar maar Meijerink vertelde hetzelfde over zijn team.

Vruchten en eetbare planten konden ze vinden langs de rivier.

Hun kennis van de eetbare en giftige planten, opgedaan tijdens de krijgsgevangenschap in Birma, kwam goed van pas. Verder werd het droge rantsoen aangevuld met vers vlees door te vissen en te jagen op onder andere wilde zwijnen. Op de volgende foto staan een paar mannen zelfs met een gevangen slang in hun handen. Of ze die gegeten hebben werd niet vermeld. Wel weet ik dat mijn vader slangen en ratten een traktatie noemde tijdens zijn slavenwerk aan de Birma spoorlijn. Krokodillen waren er ook maar de Dajaks maakten duidelijk dat die niet gevaarlijk waren, er waren immers genoeg vissen en kleine dieren die als prooi fungeerden. Het advies was wel om op letten tijdens het baden en zwemmen!

De triangulatiepunten bevonden zich niet alleen langs de rivier. Driehoeksmetingen zijn gebaseerd op een netwerk van vaste punten in een raster van driehoeken over het hele gebied. Die vaste punten, meestal betonnen palen, zijn vervolgens richtpunten voor secundaire metingen binnen zo'n driehoek. Het team moest dus vaak het land op, de jungle in en heuvels beklimmen om zo'n punt te bereiken, metingen te doen en een paal neer te zetten. Dat karteringswerk gebeurde in een ongebruikelijk dag/nacht ritme. 's Nachts sterren "schieten" en dan metingen doen, overdag berekeningen uitvoeren, betonnen

Prauven op de rivier Kapoeas, 1948

markeringspalen maken of herstellen, varen, jagen, bivak maken, enz. en tussendoor

proberen te rusten. Het sterren schieten kon natuurlijk alleen bij heldere hemel. Als het bewolkt was of als de vochtige nevel van jungle het belemmerde, moesten ze ter plekke wachten, soms dagenlang.

Buitenboordmotor en een pagaai (scheproeispaan)

Doordat ze wekenlang afgesneden waren van de bewoonde wereld waren ze op zichzelf en hun Dajak helpers aangewezen. Zelf hadden ze tropenervaring en enkelen hadden de hel van de Birma-Siam spoorlijn overleefd en wisten daardoor hoe het team door kon gaan in barre omstandigheden. De kennis van de Dajaks over het gebied en de natuur was echter onmisbaar en hun rol als gidsen en dragers kan niet worden overschat. Meijerink was vol lof over de Dajaks, kleine maar oersterke mannen die met gemak 30 kg. bagage een dag lang meesjouwen door de jungle. Een behulpzaam en gastvrij volk. De Dajaks waren ooit koppensnellers die dat ritueel lang voor de oorlog al hadden afgezworen. Mijn vader vertelde dat zijn teammaten toch op hun hoede waren voor het koppensnellerinstinct. Iets wat in eeuwen was gegroeid kon best nog sluimeren bij een enkeling dachten ze. Ze hadden echter meer gevaar te duchten van de fauna. Op de oevers moesten ze oppassen voor slangen, apen, tijgers en andere dieren en insecten. Bloedzuigers waren alom aanwezig en werden van benen en armen verwijderd met een spatel

of een brandende sigaret. Slapen kon alleen onder een muskietennet. 's Nachts was de jungle nog angstaanjagender door het luide gekrijs van allerlei dieren. Een brandend kampvuur was nodig om dieren op afstand te houden. Beurtelings werd de wacht gehouden. Alert op alles. Spannend als een jongensboek. De lichte handvuurwapens pistool, geweer en pistoolmitrailleur waren niet alleen bedoeld voor het jagen op wild maar ook ter bescherming bij eventuele aanvallen door opstandelingen. West-Borneo was in dat opzicht gelukkig een rustig gebied.

Zoals eerder gemeld lijkt het stadje Nangah Pinoh het basiskamp te zijn geweest. De naam Sungai (rivier) Pendjelajan van de visvangstfoto vond ik op slechts één kaart, ongeveer 100 km ten zuidwesten van Nangah Pinoh. Op de foto's werden jammer genoeg geen andere locaties genoemd. In Nangah Pinoh konden ze bijkomen van de karteringstochten die ze in de regio uitvoerden. Een foto toont een tamelijk groot huis op palen met op de voorgrond een "tuintafel" met houten banken waarop enkele teamleden gemoedelijk in hun ondergoed zitten. Mannen onder elkaar.

Bivak in Nangah Pinoh, 1948

De terugweg kon veel sneller worden afgelegd dan de heenweg omdat het meetwerk gedaan was. Misschien dat er nog een enkele aanvullende meting gedaan moest worden. De voorraden waren natuurlijk ook al aanzienlijk geslonken en er viel dus minder te vervoeren en te sjouwen. Het

verval van de rivier richting zee zou verder zorgen voor een snelle vaart. Hoe dat verliep blijft in jungle-nevelen gehuld.

Waarschijnlijk minder enerverend dan de heenreis maar wie weet wat er toen toch nog gebeurde. De tijgers, slangen en krokodillen bleven paraat nietwaar? In Pontianak leverden ze de resterende spullen weer in bij het TOPAM magazijn en konden ze omschakelen naar het gewone leven.

Geuther, Elmensdorp, Noordermeer en Roemimper in Nangah Pinoh, 1948

De terugreis vanuit Pontianak naar Java kan met een schip, de MAROS van de KPM (Koninklijke Paketvaart Maatschappij) zijn gebeurd. Een van de foto's – helaas van erg slechte kwaliteit – toont een paar mannen die vanaf een schip kijken. De achterzijde meldt "aan boord van de Maros".

Dat schip blijkt overigens een opmerkelijke oorlogshistorie te hebben. In 1942 is zij tot zinken gebracht door de eigen bemanning om te voorkomen dat de Japanners het schip zouden gebruiken. Hoe erg moet het zijn geweest om je eigen schip tot zinken te brengen. De Japanners besloten het schip te lichten, te repareren en te gebruiken onder een nieuwe naam, de *Haruyoshi Maru*. Na de oorlog kwam het schip weer terecht bij haar oude eigenaar de KPM en herkreeg haar oorspronkelijke naam.

Het verhaal van de teamleden en hun belevenissen doen denken aan het stoere filmpersonage *Indiana Jones*, die op zoek naar

De namen, zoals vermeld op de achterkant van de foto's

een bijzondere schat – The Lost Ark – allerlei gevaarlijke avonturen beleeft.

Werken, improviseren, jagen op wilde zwijnen, vissen, varen, roeien, lopen, jungle bivaks, eetbare vruchten en planten zoeken, kleren wassen en baden in een rivier met krokodillen. Uitkijken voor slangen, apen, tijgers, spinnen. Bloedzuigers wegschroeien. Reizen met een watervliegtuig, een landingsvaartuig, sloepen en prauwen. Te voet de prauwen en uitrusting dragen door de jungle en over heuvelruggen.

De *Verkenners* van de KNIL Topografische Dienst beleefden Indiana Jones avonturen niet op een filmset maar in het echt. Op zoek naar Triangulatiepunten. Ze beschikten over dezelfde kwaliteiten als de filmheld: lef, doorzettingsvermogen, improvisatievermogen en kennis van allerlei technieken. Wat het filmpersonage echter niet had, dat

was de onverwoestbare taaiheid die enkelen van hen tijdens de onmenselijk harde jaren als krijgsgevangene aan de spoorlijn in Birma en Siam hadden ontwikkeld.

Mocht Steven Spielberg een film willen maken over deze expeditie, dan heb ik al een pakkende titel: **"Indischiana Jones and the Triangulation Pillars"** Er zijn ongetwijfeld genoeg (Indisch) Nederlandse acteurs die de rollen willen spelen.

3. Over en uit

"Over en Uit" wordt vaak foutief gebruikt in radiocommunicatie. Je draagt een gesprek "over" of je sluit het af met "uit". Niet beide tegelijk. Voor dit verhaal is het echter een toepasselijke titel.

Expeditieteam

Deel 2 besloot met de namen van de KNIL topografen van de expeditie. Die namen waren

afkomstig van de achterzijde van de foto's. Soms met voorletters, soms alleen een naam. Aanvullend speurwerk o.a. in Japanse interneringskaarten en diverse aanvullende gegevens van de redactie van www.indisch4ever.nu leverden een verbeterde lijst op.

- Aboe, waarschijnlijk Aboe Minoeminardi, geb. 1912, militair van garnizoen West-Borneo.
- Dachlan.
- Ch. R. Elmensdorp, Sergeant Topograaf.
- J. F. Geuther, Johan Frederich, 1922-2004, Korporaal Topograaf (10-3-1948 tot 4-8-1950).
- Gotlieb, mogelijk Herman Adalbert, soldaat geb. 1906 in Soengai Gerong.
- Noordermeer, mogelijk P., Korporaal Topograaf.
- R. Paulus, Rainer Edwin Constantijn (Batavia 1921 – Arnhem 1972)
- A. Roumimper.
- F.H. Thieme, vrijwel zeker

Frans Hugo Thieme, geb. 1905, Onderluitenant en Topograaf.

- Weise, mogelijk Ernst Adalbert Theodore, geb. 1909, militair van het garnizoen West-Borneo.

Twee KNIL militairen die genoemd werden in Pontianak en Bandoeng maar niet op de expeditiefoto's staan zijn de officieren D. Lans en A.O. Clements. Waarschijnlijk waren zij werkzaam op het KNIL hoofdkwartier in Pontianak.

Theodoliet logo op embleem en het schouderpassant

Indiana Jones' hoed, pistool en

We kennen allemaal wel de karakteristieke uitrusting van Indiana Jones: zijn hoed, zijn pistool en zijn ... lasso-zweep. Op de expeditiefoto's zagen we al de KNIL hoed en de pistoolholster en geloof me of niet, onze Indischiana Jonessen hadden ook een lasso-zweep! In het midden van de visvangstfoto van Soengai Pendjelajan (zie deel 2) staat op de achtergrond een persoon die de lasso-zweep boven zijn hoofd zwaait.

Vissen vangen zonder hengel

Op de foto van de visvangst is geen hengel of schepnet te zien. De vraag rijst hoe ze de vaak grote vissen gevangen hebben. Plotseling schoot me te binnen wat mijn vader ooit vertelde over vissen vangen: *"Dat deden we met dynamiet. Aansteken en in het water gooien. Door de*

druk golf van de ontploffing gaan de vissen dood en kun je ze gewoon met de hand uit het water halen."

Het expeditieteam had zeer waarschijnlijk springstof bij zich om rotsblokken uit de weg te ruimen dus konden ze daar ook mee gaan vissen....

Theodoliet en Embleem

Dat de theodoliet erg belangrijk was voor het werk van de topografen was duidelijk te zien op de foto's. Het was ook het enige landmeetinstrument op de foto's. Blijkbaar zo belangrijk en onderscheidend dat de theodoliet zelfs in het embleem van de Topografische Dienst was verwerkt en in de schouderpassanten van de overhemden. Het embleem heeft de kleuren groen voor het Indische landschap en oranje voor het KNIL. noot:

KNIL hoed

De foto van militair Lahua met zijn Indiana Jones hoed was de aandachtstrekker voor het Indischiana Jones verhaal. Dat lijkt aardig gelukt te zijn gezien de vele reacties. Wat ik echter geen moment voorvoeld heb was dat de KNIL hoed veel reacties zou opleveren. Geweldig! Daarom hier een samenvatting van de reacties op de KNIL hoed.

De hoed is gemaakt van dunne reepjes gevlochten bamboe en wordt daarom ook KNIL *bamboehoed* genoemd. In de kleuren bruin en groen. De brede rand biedt bescherming tegen regen en felle zon.

Er zitten twee drukknopen op waarmee de zijflappen omhoog vastgezet kunnen worden en waaraan een leren kokarde meestal rood-wit-blauw, bevestigd kan worden. Men zegt dat de drukknopen pas zijn toegevoegd toen het KNIL trucks kocht waar drie soldaten naast elkaar konden

zitten! Waar of niet waar, het is in elk geval leuk om te geloven.

Vergelijkbare hoeden die genoemd werden waren de:

Australische hoed (slouch hat) bekend van de Crocodile Dundee films, niet van bamboe maar van vilt en iets lager dan de KNIL hoed.

Boerenhoed van de Zuid-Afrikaanse boerencommando's.

Bonihloed van Zuid-Celebes. Deze hoed lijkt op een bolhoed.

Congohloed gebruikt rond 1960 in Nieuw Guinea, lijkt op de Australische hoed.

Waarom West-Borneo?

Sommige lezers vroegen zich af waarom het grote karteringsproject uitgerekend van start ging in West-Borneo. Er zijn genoeg redenen te bedenken. Economisch waren daar grote belangen vanwege olie, goud, delfstoffen en hardhout. Politiek speelde er veel in de na-oorlogse tijd, met name het afbakenen van territoriale gebieden en Borneo is vanwege de ligging in de regio, de havenplaatsen en de heuveltoppen ook militair strategisch belangrijk. Een van de geopperde redenen was het belang voor Sultan Hamid II van Pontianak. Hij was Generaal Majoor van het KNIL en Adjudant in Buitengewone Dienst van HM Koningin der Nederlanden. Het in kaart brengen van West-Borneo kwam hem natuurlijk goed uit. Maar de keuze voor West-Borneo kan ook gewoon pragmatisch zijn geweest: niet te ver weg, nog veel

in kaart te brengen, genoeg geldelijke en materiële steun van de Amerikanen. Het vinden van de ware redenen voor de keuze van West-Borneo lijkt me een prachtige klus voor historici.

Topografische Dienst, Over-en-Uit

Na de Tweede Wereldoorlog was de Topografische Dienst gevestigd in Delft, vervolgens in Emmen (1985) en daarna in Zwolle (2010) als onderdeel van het Kadaster. Van militaire eenheid naar civiele instantie. De naam Topografische Dienst werd veranderd in *Geo-informatie*. Een bloedeloze naam voor de restanten van de eens befaamde Topografische Dienst.

Het lijkt er zelfs op dat het Kadaster de Topografische Dienst uit de geschiedenis wil poetsen.

Citaat Prof. F. Ormeling in Geo-Info 2011-6:

"Bij al onze zorg om het cultureel erfgoed is het wellicht ook goed als we deze roemruchte dienst die, volgens dezelfde website, nu is opgegaan in de afdeling geo-informatie van het Kadaster, wat meer in ere houden.

Maar daarnaast is het zaak dat we ook de gevestigde terminologie waarop onze beroepen zijn gebaseerd (en die bijvoorbeeld vastgelegd is in het Cartografisch Woordenboek dat de Nederlandse

Vereniging voor Cartografie in 1990 heeft uitgegeven) handhaven, en in elk geval kadastrale en topografische kaarten van elkaar blijven onderscheiden."

Met dit citaat sluit ik het **Indischiana Jones** verhaal af. De Engelstalige versie is gepubliceerd op de website: www.geuder-geuther-genealogy.com/10.html Inmiddels is het complete verhaal uitgegeven in paperback (105 pagina's) en verkrijgbaar bij de auteur: blikveld@outlook.com, voor de prijs van € 8,95 plus € 3,00 verzendkosten.

© 2015, Ferdinand Geuther, voor NICC Magazine.

Bronnen:

- Artikel "Kadastrale of topografische kaart?": Ferjan Ormeling in Geo-Info, 2011-6.
- Astrolabe illustratie: Commons, Wikimedia.org.
- autobiografie "Mijn verhaal": J.F. Geuther, oktober 2001.
- "Brieven uit Indië aan het Deldens Weekblad, mei t/m december 1948". Eerste tournee kartering. West-Borneo, door J.H.W. Meijerink. <http://www.caert-thresoor.nl/> afl. 26-4, bijlage.
- Caert-Thresoor, Jaargang 2007, afl. 4. Dr. F.J. Ormeling, "Brieven uit Indië".
- Catalina MLD postvliegtuig op de Kapoeas, 1948: <http://nimh-beeldbank.defensie.nl/beeldbank>
- Embleem en schouderpassant KNIL Topografische Dienst: www.hetdepot.com
- Foto's, tenzij anders vermeld: collectie F.G. Geuther.
- Grote Atlas van Nederlands Oost-Indië, Diesen en Ormeling, KNAG, 2004.
- Interneringskaarten: www.gahetna.nl.
- Landkaarten van Borneo:BNPB, Badan Nasional Penanggulangan Bencana, <http://geospasial.bnpb.go.id/Arsip-peta/index-peta-250k/>.
- Lezersreacties na publicatie op www.indisch4ever.nu.
- Sultan Hamid II: en.wikipedia.org; mbasic.facebook.com/notes/sultan/hamid-ii.
- Theodoliet: <http://www.wild-heerbrugg.com/theodolites.htm>.
- Uitsnede landkaart West-Borneo: Top. Bureau Batavia 1899, red. Dr. A.W. Nieuwenhuis.
- Universaal Instrument Pistor und Martins: Museum Boerhaave, Leiden.
- West-Kalimantan in Indonesia: commons.wikimedia.org.

Noot van de auteur:

Dit verhaal is geschreven zonder commerciële doelstellingen. Ik heb geprobeerd een zo goed mogelijke reconstructie te maken, maar kan niet instaan voor de volledigheid en correctheid van het op enkele punten wellicht geromantiseerde verhaal. Mocht u over aanvullende informatie beschikken, dan hoor ik dat graag. Reacties kunt u richten aan de redactie van NICC Magazine, mail: info@indisch-centrum-den Haag.nl. Heeft u het eerste deel gemist? Vraagt u dan via het hiervoor genoemd e-mailadres het september nummer van NICC Magazine aan. Dan stuurt de redactie het u met plezier nog na.

Teken de petitie 'Traktaat van Wassenaar 1966' op: <http://uitbetalentvw66.petities.nl/>

Reparatie van iPhone, iPad en nu ook android. Klik [hier](http://www.borca-online.nl/iphone-en-ipad-reparatie) voor de aanbieding
<http://www.borca-online.nl/iphone-en-ipad-reparatie>

Borca **Online**
Computer **Service**

Weimarstraat 39
2562 GP Den Haag
070-364 2806
www.borca-online.nl

De val van Formosa

Hoe een Chinees krijgsheer de VOC versloeg

Door: Tonio Andrade

Veertig jaar lang probeerde de VOC grip te krijgen op de Chinese handel, maar na de Val van Formosa in 1662, moest de compagnie zich uiteindelijk gewonnen geven en de Chinese droom laten varen. Tonio Andrade, hoogleraar geschiedenis aan Emory University, schreef een boek over deze geschiedenis. Een Nederlandse vertaling – De Val van Formosa. Hoe een Chinese krijgsheer de VOC versloeg – verscheen vorige maand bij uitgeverij Jo Wijnen.

Een verschrikkelijke storm

De meest verschrikkelijke storm die Coyet ooit had meegemaakt vond vijf jaar voor Koxinga's invasie plaats. Hij begon na een ongebruikelijke windstilte. Het licht veranderde en een paar regendruppels tikten op de dakpannen. Toen trok de wind aan. Die avond kon je de golven op de kust buiten het kasteel horen beuken, net voorbij de duinen. De huilende wind kwam uit het zuiden, wat vreemd was, want in deze tijd van het jaar zou hij uit het noorden moeten komen.

De wind brulde de hele nacht door, tot aan de donkere, natte ochtend. Vanuit het kasteel kon je de zee in het oosten zien deinen, terwijl net iets naar het noorden het Kanaal dat voorbij de muren naar de Baai van Taiwan leidde kolkte als een witte massa. Enkele Chinese boten waren gekapseisd,

dus stuurde Coyet wat mannen naar de kade om de vaartuigen van de Compagnie – een jacht en een galjoot die klaar lagen om geladen te worden – voor en achter aan de stenen kademuren vast te sjoeren. Op de open zee rukte een andere galjoot, de Rode Vos, aan haar ankers; haar sloep werd meegenomen door een golf.

Tyfoons draaien tegen de klok in, en aangezien de wind uit het zuiden kwam moet de tyfoon zich verder naar het westen hebben

bevonden, boven de Straat van Taiwan. De meeste tyfoons treffen Taiwan op de dunbevolkte oostkust, waardoor de bewoners van de dichtbevolkte westelijke vlaktes meestal geen voltreffers voor hun kiezen krijgen maar slechts stormen die door de hoge bergen van het eiland al zijn afgezwakt. Deze tyfoon mikte echter recht op de westkust, het kerngebied van de Nederlandse en Chinese vestigingen.

Bij het vallen van de tweede nacht werd het gehuil van de wind nog erger. Vanuit zijn gouverneurswoning hoorde Coyet hem veranderen in een 'extreem verschrikkelijke storm zoals hier jarenlang niet is meegemaakt'. De gebouwen beefden en schudden. Wind als deze kon palmbomen met wortel en al uitrukken en ze door muren heen slingeren, maar de grootste zorg was het water. Kasteel Zeelandia was gebouwd op een landtong van zand die als een slang richting de oceaan kronkelde.

Naar het noorden toe werd het eiland een steeds hobbeliger duinlandschap. Vervolgens maakte het plotseling een knik naar het

oosten, alsof het van gedachten was veranderd, en wees als een knokig vingerkootje terug naar het vasteland. Kasteel Zeelandia was gebouwd op deze knik; de achterkant van het kasteel was tegen de duinen gevleid en de poort gaf toegang tot het water, waarover gewoonlijk de schatten aangevoerd werden – katoen, peper, porselein, zijde en zilver – maar dat nu tegen de stenen kade beukte. Het hoger gelegen bovenkasteel liep waarschijnlijk geen gevaar; de dikke muren omringden daar een groot plein waar huizen, soldatenverblijven en gevangenissen waren.

Het (toen) Nederlandse eiland Formosa, na de overwinning op de VOC deel van China; nu weer zelfstandig als Taiwan

Maar de gouverneurswoning, de kerk en de belangrijkste pakhuizen en woningen lagen buiten de hoofdwal, in wat het benedenkasteel werd genoemd. Oorspronkelijk had de lange rij zij aan zij geplaatste gebouwen direct tegenover de kades gelegen. Later was er een lange dikke muur tussen de kade en de gebouwen gebouwd. Deze was ontworpen om bescherming te bieden tegen piraten, samoerai en Spanjaarden. Nu bood ze bescherming tegen de golven. De storm raasde de hele nacht en gierde door de kieren in deuren en ramen. Tegen middernacht bereikte ze haar hoogtepunt. Een paar uur later zwakte ze af.

Toen de volgende ochtend de Nederlanders, met hun ogen knipperend tegen de zon, naar buiten kwamen, ontdekten ze tot hun opluchting dat het boven- en

benedenkasteel ongeschonden waren. Er waren wat gebroken ruiten en kapotte daken, maar er was geen grote schade. Toen ze echter de poorten openden, aanschouwden ze bijna totale verwoesting. De steiger voor het benedenkasteel was totaal weggeslagen. De kademuur langs de kust, die in de ene richting naar de stad Zeelandia en in de andere naar het strand leidde, was volkomen aan stukken; sommige stenen waren hoog op het land geworpen, en het stenen pad dat er langs had gelopen was weggespoeld door het water. Sommige van de enorme keien die waren bedoeld om de kust tegen erosie te beschermen waren helemaal verdwenen, en de schepen die aan de stenen kades hadden gelegen waren zwaar toegetakeld en de masten versplinterd. Verderop in de baai stond een jacht genaamd de Maarssen bijna rechtop in het water. Dat zou nog niet eens zo opmerkelijk zijn geweest, ware het niet dat de Maarssen een maand eerder was vergaan in een andere storm en diep begraven was geweest onder zand en slib. Nu stond ze rechtop, meer dan honderd meter verwijderd van haar eerdere locatie – iets dat, zo mijmerde Coyet, 'niet had kunnen gebeuren zonder geweldige kracht'.

De stad Zeelandia, honderd meter ten oosten van het kasteel, op het vingertopje van de uitloper van het eiland, was 'een woestenij'. De met klinkers geplaveide straten waren bedekt met stukken hout, zand en op het land geworpen boten. De huizen langs de havens aan alle drie de kanten waren compleet vernield, inclusief prachtige pas gebouwde woningen zoals He Bins nieuwe villa. Geen enkel deel van de stad was evenwel gespaard. In elke straat lag puin en lagen lijken. Velen waren van Chinese vrouwen en kinderen die waren verdronken of verpletterd door omgevallen muren.

Klokken luidden, en gongs dreunden. Coyet liet de stadsomroepers bekendmaken dat iedereen die werd betrapt op stelen of het afstruinen van de puinhopen in de boeien zou worden geslagen voor een jaar dwangarbeid. Mensen begonnen op te ruimen en te herbouwen. Maar sommige dingen konden niet worden herbouwd. Aan de andere kant van de brede vaargeul voor Kasteel Zeelandia was nóg een lang, zandig eiland, Baxemboy. Het vissersdorp dat ooit op de met gras bedekte oever van Baxemboy had gestaan was verdwenen – zonder een spoor achter te laten, zelfs geen balk of stuk fundering. Het meest zorgelijk was echter dat ongeveer halverwege het eiland, op wat duinen en voorbij een bosje stakige pijnappelbomen, een belangrijk fort de wacht had gehouden over een andere toegangsweg tot de baai, het Hertenoorgat. De storm had het met de grond gelijk gemaakt. Er was niets van over behalve een hoop zand en baksteen. Vijf soldaten waren op slag gedood. De rest was erin geslaagd te ontsnappen; zij die ongedeerd waren hadden hun makkers met botbreuken meegesleept. Ze zeiden dat het fort om middernacht was ingestort, toen de storm op zijn hevigst was.

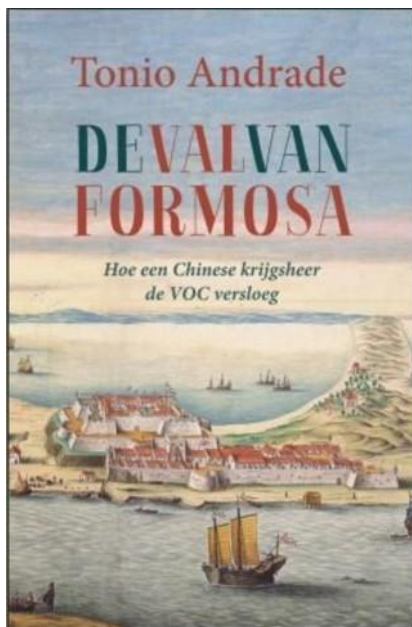
Illustratie van Fort Zeelandia

Coyet stuurde arbeiders om de lichamen uit te graven, en ingenieurs om de overblijfselen van het fort te inspecteren. Zij rapporteerden dat het fort onmogelijk herbouwd kon worden omdat de storm Baxemboy volstrekt had veranderd. Veertig

jaar lang hadden stuurlieden zich georiënteerd op de hoge, donkere duinen, wetend dat wanneer ze die zagen ze Kasteel Zeelandia naderden. Maar de duinen waren weggeslagen, en er was alleen nog een vlak strand.

Kaarten konden opnieuw gemaakt worden, duinen niet. Er was geen geschikte plaats om een nieuw fort te bouwen. Hoe moesten de Nederlanders de Baai van Taiwan nu verdedigen, mocht er ooit een vijand komen? Kasteel Zeelandia bewaakte nog steeds de belangrijkste vaargeul, maar het Hertenoorgat was nu onverdedigd. Coyet beschouwde dit als het 'zwaarste ongeval dat de Edele Compagnie in deze storm is overkomen'.

Soms kun je weinig doen behalve je tot een hogere macht wenden, en dus besloten Coyet en zijn collega's een algemene Vasten- en Bededag te houden, 'om de

Almachtige te smeken Zijn plaag van dit eiland af te wenden, die we vanwege onze vele zonden op dit eiland nu menigmaal hebben gevoeld, in het bijzonder in deze afgelopen tijd door de afgrijselijke stormwinden en de vervaarlijke overstroming die Hij ons bracht,

waardoor meer dan achthonderd opvarenden zijn verdronken en gesneuveld'.

Die nacht, als in antwoord, klonken er explosies vanaf de Baxemboy. Toen mensen de volgende dag poolshoogte gingen nemen, kwamen ze erachter dat de explosies uit de grond onder het gevallen fort waren gekomen, niet ver van de plek waar enkele soldaten die de ruïnes bewaakten rond een kampvuur hadden gezeten. Juist toen de vlammen zo'n beetje uitdoofden, klonken de ontploffingen van diep onder het zand. De soldaten hielden het erop dat er onder het zand bedolven granaten waren afgegaan.

Misschien kunnen we deze explosies beschouwen als de eerste voortekenen. Vijf jaar later, toen Koxinga's invasie ophanden was, zouden er vele volgen.

(bron: *Historiek.net*)

N I C C
Magazine

& ICM, stand 225-226

Adriaan van Dis wint Constantijn Huygens-prijs 2015

De Jan Campert Stichting heeft de jaarlijkse Constantijn Huygens-prijs 2015 toegekend aan Adriaan van Dis voor zijn gehele oeuvre. De officiële prijsuitreiking zal plaatsvinden tijdens het Schrijversfeest, de afsluiting van het internationale literatuur festival "Writers Unlimited / Winternachten" op zondagmiddag 17 januari 2016 in het Theater aan het Spui in Den Haag. Aan deze prijs is een bedrag van € 10.000 verbonden.

Van de jury maakten deel uit: Erica van Boven, Jeroen Dera, Yra van Dijk, Arjen Fortuin, Aad Meinderts (voorzitter), Jan de Roder, Carl de Strycker en Maria Vlaar. Adriaan van Dis groeide op in Bergen, te midden van zijn halfzussen en ouders met een Indische oorlogsgeschiedenis. Al tijdens zijn studie publiceerde hij bij NRC Handelsblad, waar hij later redacteur was. Adriaan van Dis debuteerde in 1983 met zijn novelle: "Nathan Sid", die hem het Gouden Ezelsoor opleverde. In

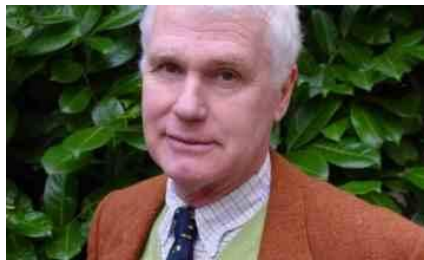
1986 verschenen vervolgens zijn boek: "De rat van Arres" en de reisverhalenbundel "Casablanca". Hij debuteerde in dat jaar tevens als toneelschrijver met het stuk "Tropenjaren", in 1988 gevolgd door "Komedie om geld". In 1988 verscheen ook zijn roman "Zilver of het verlies van de onschuld".

In de negentiger jaren schreef hij veelal reisliteratuur, zoals "Het beloofde land", "In Afrika" en "Waar twee olifanten vechten". In 1994 kwam zijn succesvolle roman

"Indische duinen" dat bekroond werd in 1995 met de Gouden Uil en de Trouw Publieksprijs en werd genomineerd voor de Libris prijs, de AKO prijs en de Aristeion prijs. In 1999 verscheen zijn grote roman "Dubbelliefde", in 2000 gevolgd door de novelle "Op oorlogspad in Japan".

In september 2002 verscheen bij Uitgeverij Augustus de roman-intaferelen "Familieziek". In 2004 de Boekenweek essay "Onder het zink, un abécédaire de Paris". Begin 2007 "De wandelaar en eind november dat jaar "Leeftocht". In 2010 kwam zijn nieuwste roman

"Tikkop" uit, die genomineerd werd voor de Libris Literatuurprijs. Eind november 2011 verscheen "Stadsliefde", waarin de stad Parijs centraal staat. Eind 2014

verscheen zijn meest recente roman "Ik kom terug", waarin wij in onze Boekenrubriek reeds aandacht hebben besteed en die

bekroond is met de Libris Literatuurprijs en op de longlist staat van de ECI Literatuurprijs. In december dit jaar gaat de toneelbewerking van "Ik kom terug" in première, waarin Van Dis het podium deelt met actrice Olga Zuiderhoek.

Wie wil weten welke illustere schrijvers Adriaan van Dis vooraf gingen met het winnen van de Constantijn Huygens Prijs, hier de LINK:

https://nl.wikipedia.org/wiki/Constantijn_Huygens-prijs

Teken de petitie 'Traktaat van Wassenaar 1966' op: <http://uitbetalentvw66.petities.nl/>

Yvonne Groeneveld, theatermaakster pur sang

Yvonne is geboren in Malang in Indonesië (tweede generatie). Door de politieke acties moest zij als enig kind met haar moeder naar Nederland vertrekken. Haar vader was KNIL militair en heeft zich pas een aantal jaren later definitief bij het gezin kunnen aansluiten, toen duidelijk werd dat het voormalig Indië niet meer

tot Nederland behoorde. Zij draagt dus twee culturen in zich mee. Zij heeft namelijk een Nederlandse vader en een Indische moeder. Het is voor haar echter nooit een

punt geweest. Als kind pas je je snel aan weet zij en zij heeft op school nooit moeite gehad met het net even anders te zijn vanwege haar licht getinte bruine huidskleur.

Na de middelbare school te hebben doorlopen, heeft zij aan de Kees Boeke school een opleiding gevolgd als kleuterleidster. Daarna heeft zij pedagogiek gestudeerd. Maar in die periode is zij ook met cabaret begonnen. Aanvankelijk bij de plaatselijke Utrechtse cabaretiers, waar zij in de avonden het vak in de praktijk leerde kennen. In die periode heeft zij ook de kelders in Utrecht ontdekt. "Daar was ik gelijk al gecharmeerd van" zegt zij. En in

1975 besloot zij om van haar hobby haar vak te maken, en heeft zij zich georiënteerd of er ergens aan de Oudegracht zo'n kelder vrij kwam. Dit in navolging van Paul van Vliet, die destijds met theater Pepijn ook een eigen theater in den Haag had. Een theatermaker heeft namelijk altijd een podium nodig om de gemaakte producties met het publiek te kunnen delen.

In 1978 werd dit een feit, twee royale kelders kwamen vrij en Yvonne heeft alles ingezet om haar droom waar te maken. Dat was niet eenvoudig zo laat ze weten. "Programma's maken en brengen is één ding en dat was

wat ik graag wilde, maar ik moest als cultureel ondernemer ook leren hoe ik een tent moest exploiteren. Ik kwam immers helemaal niet uit een zakelijk milieu. Met vallen en opstaan heb ik het mij eigen gemaakt". En nu bijna 37 jaar later draait het theater nog steeds op volle toeren. Haar theater is inmiddels een begrip geworden in

de cabaret en kleinkunst wereld. Vele thans bekende cabaretiers hebben in het Werftheater gestaan. Joup van 't Hek, Hans Liberg, Herman Finkers, Bert Visscher, Erik Muijswinkel en nog vele anderen hebben het podium van het Werftheater bespeeld en nog steeds programmeert zij in het Werftheater cabaret en Kleinkunst. Nog steeds zwaait Yvonne daar de scepter. Maar zij weet zich gesteund door zo'n twintigtal vrijwilligers, die zich inzetten om met haar, dit niet gesubsidieerde theater draaiende te houden. Yvonne voert het management, maar ze treedt daarnaast ook graag zelf op in haar eigen theater. Zij verzorgt arrangementen, onder andere het programma "Kir Royal" voor groepen, personeelsverenigingen, jubilea en de individuele bezoeker, waarbij cabaret en diner samen gaan. Al of niet gecombineerd met een rondvaart boot, die vlak voor

het theater de mensen oppikt. Dit is een uniek arrangement. Daarnaast kunt u haar ook tussen de andere artiesten zien staan met steeds weer een ander cabaretprogramma. Want dat is wat zij het liefst doet. Door de jaren heen heeft zij zo'n 25 kindertheater producties gemaakt en evenzoveel cabaretvoorstellingen. Steeds opnieuw weer die uitdaging aangaan van het schrijven en het maken van een nieuw programma. Al vanaf het begin heeft zij in diverse theaterprogramma's een Indische tante opgevoerd. In de theatervoorstelling "Het pisang gebeuren" (1991), muzikaal begeleid door het Eduard Sebastian ensemble was zij al reeds op zoek gegaan naar haar Indisch gevoel. Die bleek zij uiteindelijk gevonden te hebben in de tjeboek fles. Vanaf september 2012 kreeg tante Eus met haar voorstellingen "Bij Eugenie op de waranda" een vaste plek in de programmering. In die voorstellingen zorgde tante Eus niet alleen voor nostalgische momenten maar zorgde zij ook met haar dwaze invallen voor de gulle lach. Er werd echter ook ruimte geboden aan gasten die de

Indische Cultuur een warm hart toedragen. En natuurlijk was er veel muziek en viel er lekker veel te snoepen. Tegelijkertijd ontwikkelde zij een toneel stuk getiteld "As met een Indisch verleden". In dit theaterstuk haalt zij herinneringen op aan haar moeder en met alles wat zij heeft meegemaakt tijdens de Japanse bezetting, het gedwongen vertrek en de aanpassing hier in Nederland.

Het is een hommage aan haar Indische moeder maar ook aan alle Indische moeders die met haar hetzelfde hebben meegemaakt en zich zo dapper er doorheen hebben geslagen.

Deze voorstelling wordt door groot succes geprolonged op zondagmiddag 29 november 2015.

Vanaf september 2015 draait Eugenie met haar nieuwe reeks voorstellingen onder de titel "Bij Eugenie in de salon". De formule heeft het een nieuw jasje gekregen. Samen met haar kebon brengt zij het publiek niet alleen terug naar "die goeie ouwe tijd" maar is er ook ruimte voor de jongere generaties. Want nog steeds zal zij gasten ontvangen en ruimte bieden aan schrijvers en dichters, is er plek voor dans, muziek, poëzie en beeldende kunst, opdat de Indische Cultuur niet verloren gaat

De nu eerstvolgende "Salon" zal plaatsvinden op zondagmiddag 8 november 2015. Hierbij zal Ricky Risolles haar hoofdgast zijn. Yvonne schrijft daarnaast ook nog elke maand voor Indo radio twee verhaaltjes over "Het wel en wee en de alledaagse beslommingen van tante Eus". Een aantal van deze verhaaltjes en liedjes zijn reeds op DVD uitgebracht. Kortom Yvonne Groeneveld is een kleine vrouw met een groot kleinkunst hart. Je moet gewoon de uitdaging blijven zoeken. Dat houdt je jong en vitaal".

Voor een overzicht van de programmering van haar eigen Werftheater te Utrecht, zie:

www.werftheater.nl

www.yvonnegroeneveld.nl Voor reserveringen, tel: 030-2315440.

Verborgen verleden op Buru

Door: Fridus Steijlen

Soms word je stil van iets dat je ziet en denk je in stilte aan wat anderen meemaakten. Dat gebeurde nadat ik het foto-essay 'A hidden past' (een verborgen verleden) van Ken Setiawan had gezien. Zij ging met haar vader Hersri Setiawan, die ik goed ken, in 2014 naar het Molukse eiland Buru. De aanleiding van die trip ligt veel verder terug, nu vijftig jaar geleden.

In de nacht van 30 september op 1 oktober 1965, dit jaar vijftig jaar geleden, vond in Jakarta een mislukte en rommelige staatsgreep door linkse militairen plaats. Met deze putsch was de geest uit de fles. Generaal Suharto, commandant van de zogeheten Strategische Reserve, gebruikte dit voorval om de machtsbalans in het voordeel van rechts en het leger te brengen. Die balans was vooral in het begin van de jaren zestig steeds verder naar links uitgeslagen.

Door de communistische partij de schuld te geven van de putsch en de massa's te mobiliseren wist Suharto uiteindelijk in 1967 het presidentschap te verwerven. De vestiging van zijn militaire regime ging gepaard met de vervolging van iedereen die werd verdacht lid te zijn van de communistische partij of daaraan gelieerde vakbonden. Met als resultaat: minstens een half miljoen mensen vermoord en, naar schatting, 1,5 miljoen mensen die zonder proces gevangen werden gezet. Het duurde tot eind jaren zeventig voordat deze politieke gevangenen werden vrijgelaten.

Ook op de Molukken vielen doden, zoals Umar Lestiluhu. Over hoeveel doden er toen precies vielen weten we eigenlijk weinig, daar is nog geen onderzoek naar gedaan. Ook werd een aantal Molukkers gearresteerd omdat ze verdacht werden van communistische sympathieën, zoals James Kaihatu, die op Buru

gevangen werd gezet. Via dat eiland zijn de Molukken onlosmakelijk verbonden met de politieke gevangenen uit de jaren zestig. Naast Nusa Kambangan ten zuiden van Java, was Buru hét bekendste eiland waar het Suharto regime politieke gevangenen onderbracht.

Dr. Fridus Steijlen

De eerste gevangenen kwamen in 1969 aan in een plaats die Savana Jaya werd genoemd.

Zij moesten zelf de landbouwgronden ontginnen en hun eigen onderkomens bouwen. Dat was zwaar, niet in de laatste plaats omdat veel politieke gevangenen ondervoed waren geraakt en de militaire bewakers losse handjes hadden. Na enige tijd mochten familieleden zich, in het kader van transmigratieprojecten, op Buru vestigen. Een aantal gevangen kon zich zo herenigen met hun gezinnen, wat niet betekende dat ze vrij waren gelaten. Toen in 1980 de kampen op Buru werden gesloten hadden daar 12.000 mensen gevangen gezeten, waarvan enkele honderden het niet hadden overleefd door ziekte, ondervoeding of geweld.

Onder de politieke gevangenen zaten ook veel intellectuelen. De bekendste was wel de Indonesische schrijver Pramoedya Ananta Toer. Pramoedya was,

voordat hij in 1965 werd gearresteerd, bezig om de Indonesische geschiedenis in romanvorm op te schrijven. Met zijn gevangenneming verloor hij het archief en de aantekeningen die hij daarvoor had verzameld. Het was op Buru dat hij zijn roman opnieuw 'schreef', niet volledig op papier maar door het aan zijn kameraden te vertellen en op kladblaadjes naar buiten te smokkelen. Na zijn vrijlating in 1979 publiceerde hij het verhaal definitief in een vierdelige serie, wel de Buru-tetralogie genoemd: 'Aarde der Mensen', 'Kind van alle Volken', 'Voetsporen' en 'Het Glazen Huis'. De Buru-tetralogie is een klassieker als het gaat om de geschiedschrijving van de Indonesische nationalistische bewustwording en strijd vanuit Indonesisch perspectief. Na de sluiting van de gevangenissen bleef een klein groepje gevangen op Buru wonen en werken op het land dat zij met medegevangenen hadden ontgonnen.

Er staan nog enkele gebouwen die zij hebben gebouwd en monumenten en plaquettes die verwijzen naar de aanwezigheid van diverse militaire bewakingsdetachementen. Foto's van al die stille getuigen van Buru als politiek gevangenkamp zijn bij elkaar gebracht in dat mooie foto-essay 'A hidden past' (een verborgen verleden) van Ken Setiawan in *Inside Indonesia*. Ken's vader, Hersri Setiawan, zelf ook schrijver, had met Pramoedya op Buru gezeten. Zij bezocht met hem Buru om samen een deel van zijn geschiedenis te leren kennen. (*Moluks Historisch Museum*).

Van 10 tot 13 november wordt in Den Haag een People's Tribunal georganiseerd over wat er zich in 1965 en daarna in Indonesië afspeelde. Zie hiervoor de [LINK: http://1965tribunal.org/press-release-2/](http://1965tribunal.org/press-release-2/)

Batik uitvaartwade

Het is in Nederland toegestaan om begraven of gecremeerd te worden in een lijkwade in plaats van in een kist. Met name voor de Indische gemeenschap in ons land wordt sinds kort ook een lijkwade gemaakt van Batikstof. Hoewel deze wade nog niet zo lang geleverd kan worden, kan het al bogen op veel positieve reacties uit de Indische gemeenschap. Het bedrijf dat deze lijkwades in Nederland introduceert, benaderde de redactie van NICC Magazine om hieraan aandacht te besteden; een verzoek waaraan wij, gezien het belang van de Indische gemeenschap, gaarne willen voldoen.

De lijkwade is geschikt voor zowel begraven als voor cremen en voldoet aan alle eisen voor een respectvolle uitvaartverzorging. Een lijkwade is een zuiver katoenen kleed, waarin een overledene wordt gewikkeld. Erg belangrijk bij een goede lijkwade is, dat de contouren herkenbaar blijven, zonder deze al teveel te accentueren. De wade moet speciaal geïmpregneerd zijn om bij crematie niet direct te ontbranden, en bij begraven wel voldoende afbreekbaar te zijn. Het gebruik van een lijkwade is al heel erg oud. Een van de bekendste is

ongetwijfeld de lijkwade van Turijn, die volgens veel Christenen het lichaam van Jezus heeft omwikkeld. In veel landen wordt een lijkwade gebruikt. Vroeger was dit ook in Nederland heel normaal. Pas vanaf begin 1900 kwam de doodskist in zwang, omdat de toen geldende normen de dood verborgen wilde houden en men er niet direct mee geconfronteerd wilde worden.

Maar, ideeën en gebruiken veranderen en de lijkwaden komen weer helemaal terug. Sinds 1992 is dit ook bij wet toegestaan en vooral de laatste jaren is er een grote toename in het gebruik ervan. Er zijn veel redenen om voor een lijkwade te kiezen. Eén ervan is dat ten gevolge van een handicap vaak vergroeiingen ontstaan, waardoor het lichaam van een overledene niet goed in een standaard kist past. Dit brengt veel extra kosten met zich mee, omdat er dan een speciale kist gemaakt moet worden. Anderen kiezen voor een wade vanwege milieu-aspecten.

Meer voordelen van een wade ten opzichte van een kist zijn:

- Milieuvriendelijker, zowel bij begraven als cremen.

- De contouren van uw geliefde zijn herkenbaar.
- Het geeft meer ruimte voor een persoonlijke invulling.
- De postuurmaat is de maat van de lijkwade.

Een overledene in een lijkwade dient zowel bij begraven als cremen op een opbaarplank te liggen

Er kan een keuze gemaakt worden uit een uitgebreide collectie, die per telefoon of e-mail doorgegeven kan worden. Indien de keuze voor u te moeilijk is, kunt u altijd contact opnemen. Alles is altijd voldoende op voorraad en wordt binnen 24 uur geleverd.

Naast een lijkwade is het nu ook mogelijk om een asbuidel of een urnhoes te bestellen.

Meer inlichtingen en een greep uit het assortiment vindt u op de website: www.uitvaartwade.nl

zoekt donateurs

Het **Indisch Platform** behartigt de belangen van de Indische gemeenschap bij de Nederlandse overheid.

Stichting Het **Indisch Platform** - Postbus 85564 - 2508 CG Den Haag

www.indischplatform.nl

info@indischplatform.nl

Het **Indisch Platform** heeft de ANBI-status en dus is uw donatie een aftrekpost bij uw belastingaangifte

Korte berichten

Japanse tuin open

De Japanse tuin in het Haagse Park Clingendael is deze herfst weer open. Tot en met zondag 25 oktober kunt u weer genieten van de enige Japanse tuin van rond 1910. Deze tuin is van grote historische waarde en daarom slechts twee keer per jaar geopend: in het voorjaar en in het najaar. Natuurlijk is het ook mogelijk om de Japanse tuin als

locatie te gebruiken voor uw trouwreportage. En als u er toch bent, maakt u dan ook eens een wandeling over het Landgoed Clingendael. U kunt een wandelroute volgen van 2 of van 4 kilometer, of een eigen route volgen. Het is een schitterend park, waar heel veel verschillende oude bomen te bewonderen zijn. Daarnaast kunt u met de kinderen ook de speeltuin "De Gees" bezoeken, die achter de stenen trappen van de oud-Hollandse tuin ligt. De kinderen kunnen hier onder andere het klimfort beklimmen en zich vermaken op tal van andere speeltoestellen. De Japanse tuin is geopend van 10.00 tot 16.00 uur. Meer informatie op: www.denhaag.nl/japansetuin

Tong Tong Fair 2016 duurt maar 9 dagen

Van zaterdag 28 mei tot en met zondag 5 juni wordt op het Malieveld in Den Haag al weer de 58^e Tong Tong Fair gehouden. Ja, u leest het goed: het duurt dus slechts 9 dagen. Wel gaan de deuren dan alle dagen een uur eerder open, namelijk vanaf 11.00

uur en de sluiting is dagelijks om 22.00 uur. Waarom slechts 9 dagen? De allereerste Pasar Malam Tong-Tong in 1959 duurde slechts 3 dagen. Dat werden er in de loop van de jaren 4, 5, 7, 10, 11 en uiteindelijk sinds 1996 12 dagen. De voornaamste reden is het kostenplaatje. Elk jaar gooit de Gemeente Den Haag de huur van het Malieveld fors omhoog. Die kosten zijn nauwelijks meer op te brengen. Een jaarlijkse drastische verhoging van de toegangsprijzen is ook geen oplossing omdat de inkomsten dag vrijwel gelijk zouden blijven door dat mensen dan niet meer naar de Tong Tong Fair zouden komen. Bovendien klagen steeds meer uitbaters van stands en restaurants dat ze de stijgende kosten van standhuur en personeel bijna niet meer kunnen opbrengen. Maar wij moeten voor een periode van 12 dagen wel jaarlijks een hogere prijs vragen omdat de huur van het Malieveld ook hoger wordt. Een vicieuze cirkel dus, of eigenlijk een neerwaartse spiraal. Om deze problemen het hoofd te bieden,

heeft de organisatie besloten om het aantal dagen van 12 terug te brengen naar 9, hetgeen de mensen die met enorm veel energie en inzet het grootste Eur-Aziatische festival al meer dan een halve eeuw in goede banen leiden, zeer aan het hart gaat. Maar ze kunnen niet anders.

Indisch Platform is woest op kabinet

Daags voor het aanleveren van NICC Magazine aan Dennis, onze webmaster, die dan voor de afwerking en de verzending zorgdraagt, bereikte ons het bericht dat het Kabinet bij monde van Staatssecretaris Martin van Rijn afwijzend reageert op een finale kwijting van De Indische Kwestie. "Er komt geen financiële compensatie voor hen die in voormalig Nederlands-Indië ten tijde van de Tweede Wereldoorlog en de Japanse bezetting 35 maanden lang geen salaris hebben ontvangen. Evenmin komt er een regeling voor de geleden oorlogsschade van hen die tijdens de oorlogsjaren have en goed hebben verloren".

Reden is dat zo'n regeling al gauw enkele honderden miljoenen euro's zal gaan kosten. "Een oplossing voor wat de 'payback-kwestie' is gaan heten, is helaas niet voorhanden", aldus Van Rijn. "Een financiële tegemoetkoming voor Indische Nederlanders zou het Kabinet voor een onoverkomenlijke financiële opgave stellen". Dit schrijft Martin van Rijn in een brief aan de Tweede Kamer, gedateerd op 12 oktober 2015.

Het Indisch Platform, dat al vijftien jaren onderhandelt met de regering over De Indische Kwestie is diep beledigd. "Dit is buitengewoon ernstig", zegt perswoordvoerder Ton te Mey, "het Kabinet doet net alsof het om smartengeld gaat of om herstel van schade. Maar het gaat om achterstallig salaris waar mensen gewoon recht op hebben. En dit vlak voor het Kamerdebat dat op 14 oktober eindelijk gehouden wordt over De Indische Kwestie". Dat er meer erkenning moet komen voor De Indische Kwestie, erkent het Kabinet wel. Het Indisch Platform vindt echter dat het Kabinet een

grote kans voorbij heeft laten gaan toen Premier Mark Rutte ter gelegenheid van 70 jaar einde van de oorlog in Zuid Oost-Azië bij de Indië Herdenking excuses achterwege liet. Vooraf was

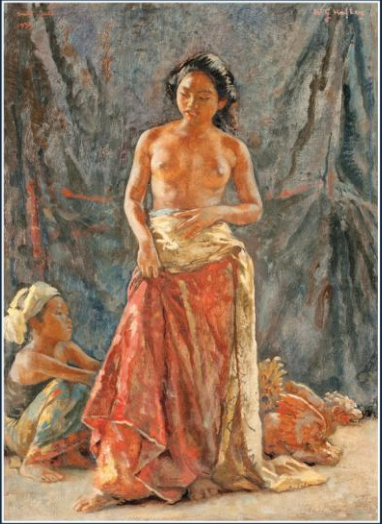
toegezegd dat die er wel zouden komen. De redactie houdt u op de hoogte en brengt desnoods een EXTRA EDITIE uit, mochten er zich tussentijds belangwekkende ontwikkelingen voordoen. Lees de

brief van Martin van Rijn op: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2015/10/12/kamerbrief-over-indische-kwestie>

ZEEUWS VEILINGHUIS

GEVRAAGD:
INDISCHE SCHILDERIJEN

W. G. Hofker (1902-1981)
Hamerprijs: € 600.000,-

Herengracht 74, 4331 PX Middelburg
Tel. 0118 - 650 680
WWW.ZEEUWSVEILINGHUIS.NL

(advertentie)

N I C C Magazine

Maandelijks GRATIS

e-Magazine voor de
Indische gemeenschap

Bent u al abonnee?

Een mailtje is voldoende:
info@indisch-centrum-den Haag.nl

ZONDAG 8 NOVEMBER

*Bij Eugenie
in de Salon*

Yvonne Groeneveld

In de voorstelling 'Bij Eugenie in de salon' neemt tante Eus u mee naar de tijden van weleer toen Indië nog de Gordel van Smaragd werd genoemd. Met ook deze keer weer bijzondere gasten: **Ricky Risolles, kebon Jaap van Baren** en onze **mysteriegast**. Natuurlijk zijn er ook weer de Indische hapjes.

Voorstelling: ZONDAG 8 NOVEMBER
Aanvang: 14.30 uur. Kassa open: 14.00 uur.

Het Werftheater, Oudegracht 60 (aan de werf) Utrecht.
Entree: € 13,- / 55+ en CJP € 11,- Reserveren: 030 231 54 40
of reserveren@werftheater.nl
www.werftheater.nl

(advertentie)

Indo's got talent

Ben jij tussen de 15 en 30 jaar en beschik je over een goede stem waar niemand omheen kan? Meld je dan aan voor "Indo's got talent" en wie weet wordt jij geselecteerd om op 15 november tijdens INDORoutes in Dordrecht voor een vijfkoppige jury op te treden. De juryleden zijn: Ruben Fernhout (The Partysquad), Sunny Jansen (DJ Covergirl Sunny), Leroy Woudstra (Indo's be like), Vanessa Dea (zabgeres) en Michael Mauritsz (singer-songwriter van indische liedjes). Aan het eind van INDORoutes wordt de winnaar bekend gemaakt. Hij of zij wint een professionele unplugged studio-opname.

Belangrijk bij aanmelding

Stuur bij je aanmelding een kort filmpje in de vorm van een (YouTube) link van maximaal 1,5 minuut mee, waarop je laat zien wat jouw band is met jouw roots en hoe zich dat volgens jouw gevoel uit.. Dit kan van alles zijn: kom je bijvoorbeeld wekelijks

bij je opa en oma op bezoek en geeft dat jou een bepaald gevoel? Maak dan de eerstvolgende keer een videoselfie met hen. Moet je altijd lachen om de grappen van je oom, neef of tante? Film hem of haar in actie met je telefoon. Of is het juist jouw gevoel bij de Indië Herdenking waarover je graag wat wil vertellen. Ook kun je denken

aan bijzondere verhalen over voorwerpen of heb je speciale herinneringen aan een dierbare. Laat dus je creativiteit de vrije loop: The Sky Is The Limit. Maak er wat moois van

Procedure

De jury maakt van alle inzendingen een voorselectie op basis van je twee filmpjes. Gekeken wordt naar muzikaliteit, maar je opname waarin je ons

vertelt over je band met je roots is minstens zo belangrijk. Vóór je optreden tonen wij namelijk dit filmpje aan publiek en jury.

Wij brengen de geselecteerde kandidaten uiterlijk 6 november telefonisch op de hoogte. Mocht je op 6 november niets hebben vernomen van ons, dan betekent dat dat je helaas niet bent geselecteerd voor deze editie van Indo's got talent. Maar we bedanken je toch voor je inzending en misschien zien we je terug bij een volgende editie.

De deadline voor aanmelding en inzending van je filmpjes is 30 oktober 2015.

INDORoutes is een initiatief van het Indisch Herinneringscentrum en de Stichting Herdenking 15 augustus 1945 en wordt mede mogelijk gemaakt door het vfonds. Aanmelden doe je hier >> <http://www.indischherinneringscentrum.nl/aanmeldformulier-indos-got-talent>

Wel eens gedacht aan adverteren in NICC Magazine?

Uw product of dienst wordt door minstens 100.000 mensen opgemerkt.

Vraag vrijblijvend onze advertentieformaten en tarieven aan

info@indisch-centrum-den Haag.nl

De Indonesische militaire achtergrond

Door: Herman Keppy

De Nederlandse propaganda wilden vooral doen geloven dat haar strijdkrachten het moesten opnemen tegen ongeregelde, door de Japanners opgehitste jongeren. Dat beeld klopt niet. Naarmate de oorlog vordert, krijgt de Indonesische strijdmacht meer structuur en zij kent vanaf het

T.P. Simatupang

begin goedgetrainde officieren. De een is opgeleid door de Japanners, de ander aan de Koninklijke Militaire Academie.

Voormalig chef-staf van de Indonesische strijdkrachten T.B. Simatupang over de grote invloed van het militaire apparaat en de

generaals in het postkoloniale Indonesië: "Als ik dat verwijt hoor, verbaas ik me altijd. Want hoe komt het dat de rol van de militairen steeds groter werd? Dat komt doordat Nederland in het begin volstrekt niet wilde meewerken aan een spoedige, eervolle en principiële oplossing van het conflict. Juist de lange duur van het dekolonisatieproces heeft in Indonesië en in zoveel andere gekoloniseerde landen geleid tot een steeds groter aandeel van de militairen in het bevrijdingsproces."

Simatupang mag er iets over zeggen. Hij was in 1940 kadet aan de Koninklijke Militaire Academie in Bandoeng, maar sloot zich na de Tweede Wereldoorlog, zoals de meeste Nederlands geschoolde Indonesische kadetten en (KNIL-)officieren aan bij de strijders voor onafhankelijkheid. Onder dr. Leimena nam hij deel in de militaire commissie die was betrokken bij de onderhandelingen met Nederland. En toen de leiders van de Republiek in Djokja gevangen waren genomen, organiseerde hij het militair verzet tegen de Nederlanders.

Japanse militaire training

Simatupang heeft absoluut een punt, maar de militarisering van Indonesië geheel afschrijven op het conto van de Hollanders is niet terecht. Want tijdens WO II bouwde de Japanse bezetter in Indonesië aan een gigantisch militair (hulp)apparaat, dat zo alras bleek, na hun vertrek niet meer was in te dammen. Brigade-generaal b.d. Ben Bouman die zelf als militair in Indië heeft gediend, deed onder meer onderzoek naar het mobiliseren van de Indonesische bevolking door de Japanners. Hij schrijft in het nog niet gepubliceerde 'Succes in een vergeten oorlog':

"Een belangrijk instituut bij het mobiliseren van de complete

Nasution

bevolking ten bate van de Japanse oorlogsinspanning was de *Tonari Gumi*, het familiegroepsysteem. Steden, desa's en kampongs werden onderverdeeld in *gumi* van tien à twintig huizen onder een *gumi tjo*. De bewoners werden ook ingeschakeld bij de luchtbescherming. Zij moesten o.a. verdachte personen melden en assisteren bij het onderdrukken van ordeverstoringen.

Twee andere organisaties waren de *Keibodan* en de *Seinendan*. De *Keibodan* was een hulppolitie organisatie met vertakkingen tot in de desa. De leden, mannen van 18 tot 35 jaar, kregen wachtdiensten en moesten de

Soedirman

politie hulp bieden, zij dienden vijandelijke propagandisten op te sporen en onschadelijk te helpen maken. Ten tijde van de Japanse capitulatie omvatte de organisatie al bijna 1.300.000 man. De *Seinendan* was bestemd voor jongeren van ongeveer 14 tot 25 jaar. Zij ondergingen een geduchte Japanse indoctrinatie, kregen een elementaire militaire opleiding en instructie in de Japanse taal. Medio 1945 telde de *Seinendan* meer dan 500.000 man."

Er waren nog meer organisaties, zoals Heiho (25.000 man) en PETA, *Tentara Sukarela Pembela Tanah Air* (Vrijwilligersleger van de Verdedigers van het Vaderland, circa 38.000 man). De PETA-bataljons hadden een Indonesisch kader. Een van de officieren uit hun midden zal als opperbevelhebber uitgroeien tot de populaire held van de militaire strijd tegen de Nederlanders: generaal Soedirman.

Wonderlijk mengsel

Tot chef generale staf van de strijdkrachten wordt echter Oerip Soemohardjo benoemd, voormalig 'inlands officier' en KNIL-majoor. Wie van de twee het uiteindelijk voor het zeggen heeft? Het lijkt erop dat zij wel naast elkaar opereerden, maar vooral ook niet mét elkaar. Zo vormen de officieren van de diverse Indonesische strijdgroepen een nogal wonderlijk mengsel van Nederlands geschoolde officieren, met een sterk KNIL-karakter en officieren die door de Japanners zijn getraind.

Uit de KNIL-school komt de op de Koninklijke Militaire Academie (KMA) van Breda opgeleide eerste luitenant R. Didi Kartasasmita. Hij is het die zijn collega's met succes aanspoort om voor de Republikeinse kant te kiezen. Een ander die een cruciale rol speelt is de ex-vaandrig van de KMA-

Bandoeng, A.H. Nasution. Hij is de commandant van de Siliwangi-divisie die zich fel weert op West-Java.

Soedirman, die aan het einde van de strijd een legendarisch geworden mars over Java maakt, kent qua faam geen gelijke onder de Japans opgeleide officieren. De enige die in de buurt komt, is Bung Tomo (Soetomo). Bung Tomo is het die middels radio

toespraken de jeugd in Soerabaja opzweept tot gewapend verzet tegen de Engelsen en onverzoenlijkheid jegens de Nederlanders. Een belangrijke straat en het voetbalstadion in Soerabaja zijn naar hem vernoemd. In de Nederlandse kringen wordt hij echter verfoeid om zijn haatdragende redevoeringen en zijn actieve rol in het geweld tegen Nederlandse burgers.

Dit artikel is gepubliceerd in de krant, uitgegeven ter gelegenheid van de tentoonstelling 'Oorlog, van Indië tot Indonesië 1945-1950' die tot einde dit jaar te zien is in Museum Bronbeek in Arnhem en in Javapost. Ook bij Athenaeum Boekhandel in Amsterdam is de krant gratis te verkrijgen, zolang de voorraad strekt.

Recept van de maand

Tjolo Tjolo

Dit heerlijke recept kwamen we tegen op de site van 'Katjang-Kaas' en is geplaatst door Assie. Wij bewerkten dit recept naar vier personen en is een echt 'low-budget' recept.

Ingrediënten:

400 gram pandanrijst, per persoon een gestoomde makreel, 4 grote gesneden rode uien, 8 tomaten zonder zaad en vocht in blokjes, 6 knoflookteentjes uit de knijper, 1/2 komkommer zonder vochtdeel in blokjes, 1 rode en 1 groene paprika in blokjes, 4 rode pepers zonder zaad en zaadlijsten (of 4 tl. sambal trassi), een scheut olie, 0,5 dl. ketjap manis, snufje zout en peper, sap van een hele citroen.

Bereiding: Kook de pandanrijst volgens de aanwijzingen. Ontgraat de makrelen en leg de stukjes vis op een schaal, snijd de uien in stukjes en de rode pepers in halve ringetjes (zaadlijsten verwijderen). Doe de ui, blokjes tomaat, komkommer en paprika in een kom, doe hier de stukjes rode peper (of sambal) en een scheut olie bij, alsmede de knoflook,

ketjap, zout en peper. Voeg dan een scheutje heet water toe en als laatste het citroensap. Meng dit goed. Laat dit onder af en toe omscheppen even een uurtje marineren. Giet tenslotte vlak voor het opdienen de Tjolo Tjolo over de makreel en serveer met warme gekookte pandanrijst. Bij elkaar is dit een warm-koude tropische verrassing.

Selamat Makan.

CREAPRO
VERTALINGEN

Den Haag

*Vertalingen van en naar alle talen en de moedertaal
Speciaal: technisch, medisch, juridisch en commercieel
Snelheid en kwaliteit tegen een redelijke prijs*

SINDS 1989 HET VERTAALBUREAU
DAT U ZORGEN UIT HANDEN NEEMT

Galileïstraat 18 - 2561 TE Den Haag - tel: 070-362 05 89 - fax: 070-362 56 64
@: creapro@worldonline.nl W: www.creapro.myplaces.nl

DAT IS ANDERE TAAL...!

Gedicht

door: Mary-Jane Sahanaja

De auteur en dichteres Mary-Jane Sahanaja (1971) beschrijft in haar bundels **"Verlossing van de schaamte en de schuld"** en **"Mijn waarheid"** als jongste dochter van een KNIL'er, hoe haar vaders stille verdriet van invloed is geweest op haar leven. Ze kent een verleden van misbruik en mishandeling, waarover zij heel openhartig schrijft, zonder afbreuk te doen aan haar liefde voor haar ouders. Haar gedichtenbundels zijn te bestellen bij www.bol.com en www.freemusketeers.nl

Verdriet

Bundel: "Verlossing van de schaamte en de schuld", 2009

Vermoeidheid is mijn leven binnengeslopen
Alsof ze altijd al aanwezig is geweest
Ik kan me niet herinneren
Hoe mijn leven zonder haar is geweest

Ik huil al maanden al jaren van binnen
Pas op dat niemand het ziet en niemanmd het weet
Onzichtbare tranen voel ik achter mijn ogen
Ik slik en voel de druk op mijn hoofd

Onzichtbaar is mijn verdriet
Pas op dat niemand het ziet
Er is toch niet iemand die het gelooft

Ik heb ervoor gekozen om het verdriet niet te delen
Het verdriet is van mij een deel van mij
Het loslaten is onmogelijk
Wie ben ik zonder dit verdriet
Pas op dat niemand mij werkelijk ziet

Ik ben vreselijk bang om mijzelf bloot te geven
En ga gebukt onder verdriet door het leven
Misschien schuil ik hieronder voor het werkelijke leven
De puinhoop is te groot

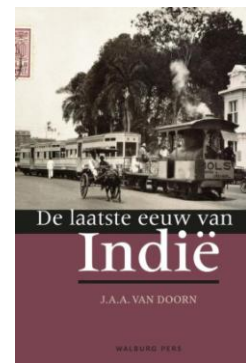
Boekbespreking, e-Books, CD & DVD, Presentatie & Signeren

Soldaat in Indonesië, 1945-1950 – Gert Oostindie. De oorlog in Indonesië roept een mensenleven later nog steeds heftige emoties op. Nederland mobiliseerde destijds 220.000 militairen voor een verloren strijd, die achteraf 'fout' ging heten. In het publieke debat gaat het vooral over de Nederlandse oorlogsmisdaden. Veteranen hebben zich in deze debatten flink geroerd. Zij waren er, hebben het mee-gemaakt, beleefden de rauwe werkelijkheid temidden van een vijandige natie in een 'groene hel'. Wat aan het licht komt is vaak

onthutsend. In dit boek gaat het daarnaast ook om andere thema's: spanning tussen hen en de Indonesiërs, begrip en onbegrip over de onafhankelijkheidsstrijd, frustraties over de politieke en militaire leiding en bevelen, angst, boosheid, schaamte, wraak, verveling en seks. Dit boek is gebaseerd op hun brieven, dagboeken en hun memoires, ingebed in de bredere context van een dekolonisatie-oorlog en de verwerking ervan in Nederland. Gert Oostindie is directeur van het Koninklijk Instituut voor Land- Taal- en Volkenkunde (KITLV). Daarnaast is hij hoogleraargeschiedenis aan de Universiteit van Leiden. Aan dit boek ligt een zorgvuldig en breed onderzoek ten grondslag. *Adviesprijs: € 29,95.*

De laatste eeuw van Indië – J. van Doorn. Halverwege de vorige eeuw werd Nederlands-Indië de onafhankelijke republiek Indonesië. De schok van de

afscheiding is in Nederland nooit helemaal verwerkt. Nog steeds vraagt men zich af waarom de breuk niet werd voorzien en verbaast met zich over het geweld waarmee Nederland reageerde op het vrijheidsstreven dat men zelf had opgeroepen. Het oude geschiedenisbeeld van Indië voldoet al lang niet meer en het nieuwe Indonesische beeld biedt nauwelijks een bevredigend alternatief. Dit boek is een diepgaande studie van Van Doorn, waarin een poging wordt gedaan het wezen van Indië te doorgronden. *Adviesprijs: € 12,50.*

Gedeeld verleden – Stichting Herdenking 15 Augustus 1945.

Ter gelegenheid van 70 jaar einde van de Tweede Wereldoorlog in Zuid Oost-Azië en daarmee ook voor het Koninkrijk der Nederlanden, is een lustrumboek

uitgegeven. In de loop der jaren zijn er tijdens de herdenkingen door bekende, bijzondere en mooie mensen ontroerende voordrachten gehouden, gedichten voorgedragen en vele liederen gezongen. Deze spreken nog altijd tot de verbeelding en mogen niet verloren gaan. Deze zijn in dit boek gebundeld met een korte inleiding van de geschiedenis van de oorlog en bezetting van Indië en wordt gecompleteerd door een overzicht van alle oorlogsgraven in Zuid Oost-Azië. In dit boek is ook de herdenking van dit jaar 2015 opgenomen. *Adviesprijs: € 19,50.*

Een buitenbezittingse Radja – W.J.M. Michielsen.

W.J.M. Michielsen verliet in 1857 op 13-jarige leeftijd zijn geboortestad Breda om als kajuitjongen maar de Oost te gaan. Na enkele zeereizen vestigt hij zich op Java, waar hij met wisselende banen

in zijn levensonderhoud voorzag. Een keerpunt kwam in december 1867, toen hij voor het groot-ambtenaren-examen slaagde en een carrière in Indische bestuursdienst mogelijk werd. Deze kans heeft hij ten volle benut. Vele jaren diende hij in de zogenaamde 'buitenbettingen', om zijn loopbaan uiteindelijk in Batavia af te sluiten als lid van de Raad van Nederlands-Indië. Op zeer hoge leeftijd, rond 1914 schreef hij zijn memoires, waarin hij met veel verve en oog voor detail verslag doet van zijn bewogen leven tot 1975. De latere periode is óf net geschreven, óf verloren gegaan. De editie van deze boeiende en kleurrijke vertellingen wordt hier vooraf gegaan door een inleiding over de historische achtergronden. *Adviesprijs: € 29,00.*

De Indië-weigeraars – Antoine Weijzen.

Een boek over een van de pijnlijkste bladzijden uit de Nederlandse geschiedenis. Twee dagen na de Japanse capitulatie riep Soekarno op 17 augustus

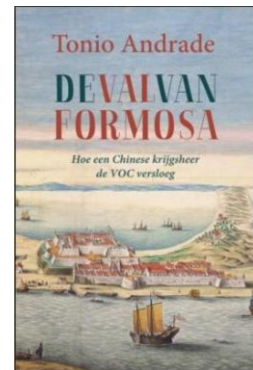
1945 de onafhankelijkheid van Indonesië uit. Als reactie daarop stuurde de Nederlandse regering een grote troepenmacht bestaand uit dienstplichtige militairen. De meesten gingen zonder probleem, maar een kleine groep weigerde en werd hiervoor zwaar gestraft. Antoine Weijzen brengt dit onderwerp uit de Nederlandse geschiedenis in beeld, maar met respect voor de context en de tijdgeest. De Indië-weigeraars is het eerste deel in de serie

"De zwarte bladzijden uit de Vaderlandse geschiedenis".

Adviesprijs: € 19,50.

De val van Formosa – Tonio Andrade.

Een korte beschrijving omdat wij reeds op pagina 10 een artikel hieraan wijdden. De jonge Amerikaanse historicus Tonio Andrade tilt ons naar de wereld van de VOC in China. De compagnie kreeg het daar zwaar

te verduren met de Chinese krijgshere Koxinga. De VOC-aanvoerder Coyett zette Koxinga behoorlijk voor schut, maar kwam van een koude kermis thuis en de VOC verloor het eiland Formosa aan het Chinese keizerrijk. Een buitengewoon interessant boek. *Adviesprijs: € 35,00*

De bouw van een Oost-Indië-vaarder – Willem Vos.

In dit boek leggen de auteurs uit met eigen bouw- en detailtekeningen hoe in de Gouden Eeuw een spiegelretourschip werd gebouwd. Willem Vos is zelf scheepsbouwmeester van de "Batavia", die in Lelystad als een natuurgetrouwe replica van een origineel gebouwd is. Deze kennis ging vroeger van vader op zoon over. Daarom dat de scheeps-bouwwereld perplex stond dat 350 jaar na dato een scheepsbouw-meester met de hulp van een groepkansarme jongeren op spectaculaire wijze een spiegel-schip nabouwde en zo de bijna verloren kennis terughaalde. Sinds 1985 bezochten meer dan vier miljoen mensen de Batavia en de gelijknamige werf, die Willem met

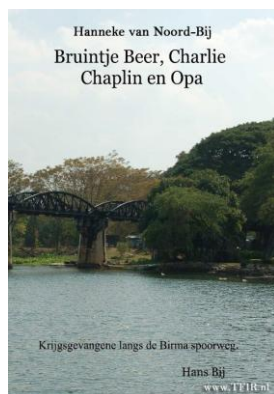

pijn in het hart in 2003 verliet. Willem Vos is een uitzonderlijk groot ambachtsman, een zeer begaafd tekenaar en een rasverteller. Hij beschrijft zijn werk voor, tijdens en na het spectaculaire bouwproces van zijn Batavia in duidelijke woorden. Door dit boek zal zijn ongelooflijke vakkennis niet verloren gaan. Adviesprijs: € 39,95.

e-Books, CD & DVD

Bruintje Beer, Charlie Chaplin en Opa - Krijgsgevangene langs de Birma Spoorweg - Hanneke van Noord-Bij. De in Indië geboren Hans Bij overleefde

als militiesoldaat de dwangarbeid aan de Birma-Siam Spoorlijn en besloot tijdens zijn recuperatieperiode in Thailand al zijn herinneringen aan de korte strijd op Java tegen de Japanners, zijn internering in Tjimahi en Batavia en de jaren aan de beruchte spoorlijn op te tekenen. In 1993 werkte hij zijn aantekeningen uit tot een gedetailleerd verslag. In 2011, tien jaar na zijn overlijden, besloot zijn dochter Hanneke van

Noord-Bij het als boek uit te geven. **Dit boek is nu omgezet naar een e-book.** Hanneke heeft

besloten dit e-book met het schrijvende levensverhaal van haar vader voor iedereen die er belangstelling voor heeft **gratis beschikbaar** te stellen. Het e-book over deze in Nederland grotendeels onbekende en zeker onderschatte oorlogsperiode kunt u DOWNLOADEN met in gedachten het motto van wijlen Hans Bij: "Zorg dat je een blij mens blijft; niet alleen van buiten, maar ook van binnen". LINK (Ctrl + click): <https://drive.google.com/file/d/0BwAAX2EFdi1aNzNlbHNhVHBUMGM/view?pli=1> **Gratis download**

- @ -

De in deze rubriek besproken boeken, CD's en DVD's zijn verkrijgbaar bij de Internet Boekhandel Van Stockum in Den Haag of bij de erkende boekwinkel, tenzij anders vermeld

www.vanstockum.nl

Just4Kids...

voor iedereen van 4 tot 16 jaar

Halloween

Eind oktober (het laatste weekend) is het weer zover: Halloween en ik bedacht me dat het in Nederland niet of nauwelijks gevierd wordt. En ik zie dat persoonlijk als een gemiste kans voor zowel winkeliers als kopers.

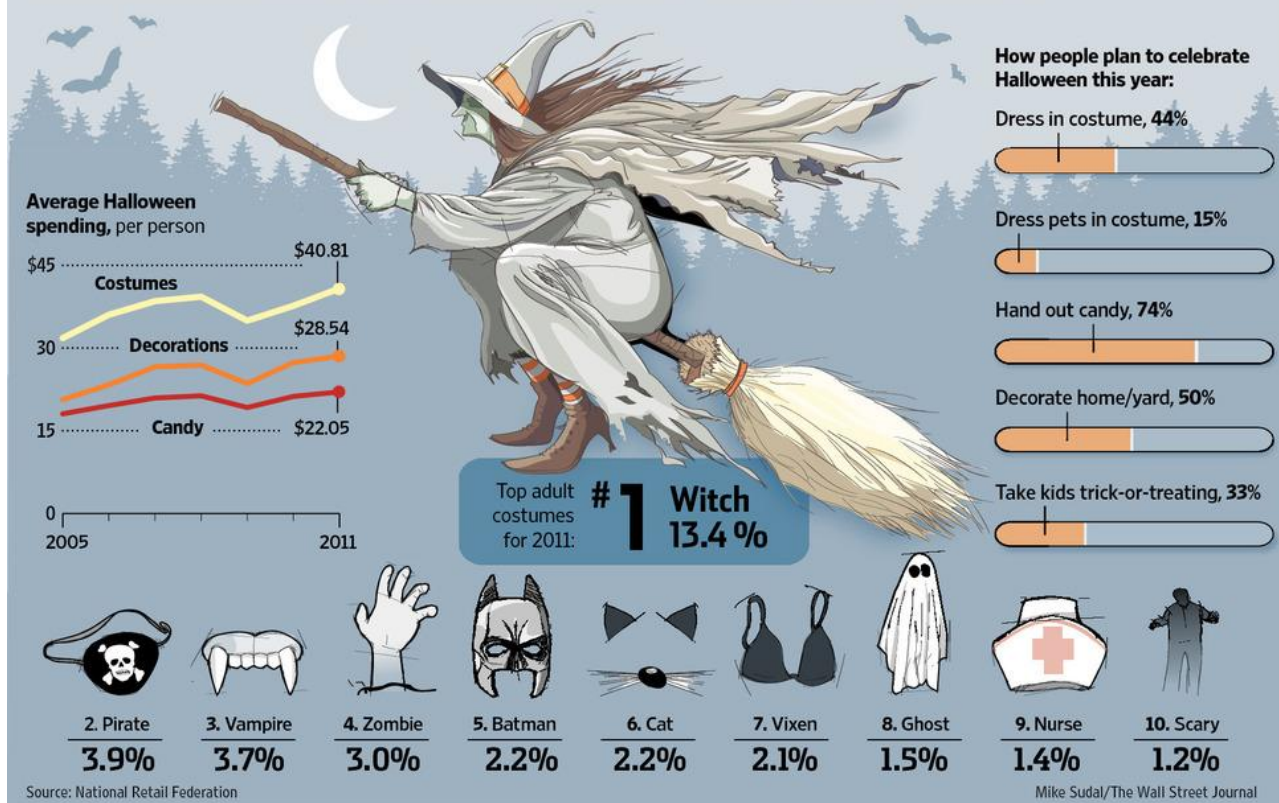
Halloween was het equivalent van Nieuwjaar voor de Germanen, die geloofden dat op deze dag de geesten van de doden van het afgelopen jaar op Aarde zouden

rondlopen om een levend lichaam op te eisen en te bezetten. Om nu de geesten die het jaar ervoor de mensen hadden bezeten uit de lichamen uit te bannen om plaats te maken voor de geesten van het voorbije jaar, zetten ze voedsel voor de deur en om de kwade geesten af te weren droegen ze maskers.

Halloween is een groot feest in Amerika. De hele maand oktober

wordt gespendeerd om de huizen te versieren en ideeën voor kostuums te bedenken. Dit is fijn voor de winkeliers, die net als wij tijdens de Sinterklaasperiode, speciaal snoepgoed verkopen en andere winkels verkopen weer kostuums of de materialen om die te maken en huisversieringen. Soms zelfs een leuk pakje voor je huisdier, zoals een dinosauruspak voor je hond of een pompoenkostuum voor je kat.

Scaring Up Some Fun | Americans will spend nearly \$7 billion on Halloween this year.

Halloween maakt ook een leuke sfeer in de steden en dorpen in Amerika, omdat de kinderen langs de deuren gaan voor snoep (trick of treat) of om de huizen (waar ze waarschijnlijk niets krijgen) te bekogelen met eieren.

De uitgaven aan Halloween zijn dan ook behoorlijk hoog en dat is goed voor de plaatselijke economie. Ik denk persoonlijk dat het vergroten van het aanzien van Halloween best een leuke aanwinst zal zijn aan de cultuur en

de feesten van Nederland. En het is een feest dat ook erg leuk is om te zien met al die verklede mensen en kinderen. Net zoals bij ons nu kerst, maar dan in plaats van een kerstkrans een spinnenweb en zombies of zoiets.

Korte berichten

Gezocht: Jong talent

In de rubriek **"Just4Kids"** hebben we eerder al aandacht besteed aan jong talent. Zo plaatsten we een artikeltje over twee meisjes die Indonesische dansen leerden en verder ook een stukje over een

You've got talent?
tell us about it

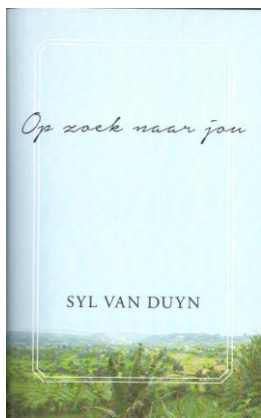
drumtalentje Heb jij nou ook zo'n talent? Kan je goed gitaarspelen en treed je ook op? Of ben je een tenniskampioen in de dop, een goed biljarter of kan je heel goed dansen of zingen? Misschien ben je wel een hele goeie chef-kok, of ben je een kunstschilder of een fotograaf in de dop. Misschien ook wel een..... Kortom, alle jonge supertalenten van ca. 6 tot ca. 16 jaar oud willen we voor het voetlicht zetten. En wij willen dat aan iedereen vertellen. Als je zelf niet zo heel goed kan schrijven, vraag dan of jouw ouders een stukje willen insturen met een fotootje erbij. Of je stuurt jouw verhaal gewoon naar de redactie, dan maken wij er samen met jou een echt leuk artikel van.

Stuur je reacties dan naar:
info@indisch-centrum-den Haag.nl **DOEN HOOR.....!!!**

Boeken, e-books/cd-dvd

Op zoek naar jou – Syl van Duyn. Dit is het verhaal over de liefde in Nederlands-Indië, vlak na de capitulatie van Japan. Over moed en ontheemd zijn, over vriendschap en het verlangen naar liefde, over niet opgeven en over hoop. Het boek is gebaseerd op een waar gebeurde geschiedenis in het leven van Nora Valk. Een

liefdesverhaal nadat in Indonesië de republiek is uitgeroepen. De vijftienjarige Neeltje gaat op zoek naar haar vader en vindt opeens de liefde van haar leven. Of toch niet....? *Het boek is geschikt voor kinderen vanaf 12 jaar en kost € 19,95.*

Recept **Dadar Sedip**

Gekruide omelet met stukjes champignon, garnalen, prei, enz. Een lekker eierrecept voor

bij de rijsttafel, maar ook voor tussendoor of bij de broodmaaltijd.

Ingrediënten:

6 grote eieren, 1/2 el. koffiemelk, 8 grote champignons, 100 gr. gepelde garnalen, 4 teentjes knoflook, 1 rode ui, 1 dun preitje, 2 stengels selderij, 3 tl. ketjap manis 1/2 rode paprika, 1 tl. sambal oelek, peper, snufje zout.

Bereiding:

Snijdt de selderij en prei zeer fijn. Maak de champignons schoon en snijdt ze in plakjes. Snijdt de paprika in kleine stukjes en snipper de ui. Hak de knoflook zeer fijn of gebruik de knijper. Klop de eieren met zout, peper,

ketjap en sambal oelek luchtig op en doe er de koffiemelk door. Fruit de uisnippers met de knoflook tot de uien gaan kleuren. Voeg dan de paprika, garnalen, champignons, prei en selderij toe en laat ca. 2 tot 3 minuten zachtjes bakken. Schep alles uit de pan en laat goed uitlekken en even afkoelen. Meng dan het geheel door de geklutste eieren en bak mooie omeletten. Vouw de omeletten dubbel.

Selamat Makan

DJ GUIDE PARTY AGENDA

dance events, party agenda,
vrijwel alle DJ's
en nog veel meer
overzichtelijk gerangschikt op datum en
op locatie in heel Nederland

www.djguide.nl

de dance & party
informatiesite voor jongeren

Links4Kids

Heel veel leuke LINKS voor kinderen, maar niet alleen voor kinderen:

Doorlinkwebsite naar tal van Indische en Indisch gerelateerde websites, blogs, personen en onderwerpen.
<https://linkenindisch4ever.wordpress.com/>

Website over online **geschiedenis** van, voor en met Indische Nederlanders.
<http://www.indischhistorisch.nl>

Informatie over **schoollespakketten** over het voormalige Nederlands-Indië.
www.gastdocenten.com

Indisch Herinneringscentrum
Bronbeek
www.indischherinneringscentrum.nl

Informatie over de **Nationale Indië-Herdenking** op 15 augustus. www.indieherdenking.nl

Een **Indische jeugd startpagina:** <http://suara-baru-kecil.jouwpagina.nl>

De **Jeugdwebsite** van de Nederlandse Oorlogsgravenstichting (Ned.-Indië).
http://www.eenlevenverloren.nl/index.php?go=home.personen@pag_enr=1

Taman Indonesia, Het leukste kleine Indonesische dierenpark in Nederland. <http://www.taman-indonesia.nl>

Villa Zebra, landelijke jeugdorganisatie
<http://www.villazebra.nl>

Een informatieve website met heel veel **Theatervoorstellingen**, overal in Nederland en voor iedere leeftijd.
<http://www.kindertheater.nl/>

Kunstbende, Een landelijke organisatie met afdelingen in alle provincies voor iedereen van 13 tot en met 18 jaar.
<http://www.kunstbende.nl>

Jeugd Startpagina "Open Start" <http://jeugd.openstart.nl>

Koorenhuis - Den Haag, cursussen en workshops voor muziek, dans, kunst en theater.
<http://www.koorenhuis.nl>

Weblog "Indische Jeugd-letteren" Blog van Marjorie van Putten:
<http://indischejeugdletteren.wordpress.com/over-mij/>

Young Adult Books, website met boekrecensies en webshop over boeken voor middelbare scholieren.
<http://www.youngadultbooks.nl/>

Jeugdbieb, leuke en informatieve website. <http://www.jeugdbieb.nl>

Cultuur, Jeugd, Sport en Media in Vlaanderen, website met van alles.
<http://www.cjsm.vlaanderen.be>

Kinderboekenpraatjes. Veel boeken uitzoeken voor elke leeftijdsgroep.
<http://www.kinderboekenpraatjes.nl>

Website **Indische Jeugdboeken**, compleet met een bestellink.
<http://www.antiquariaat-anna.nl/boek/kameleonboeken>

Uitgaan met de kids
www.uitmetdekinderen.nl,
www.dagjeweg.nl,
www.out2fun.nl

Deze websites zijn kidsproof!

Leuke voorstelling?

kinder theater

www.kindertheater.nl

In Memoriam, Herman Bussemaker

Bij het sluiten van deze editie van NICC Magazine bereikte ons het droeve bericht dat Herman Bussemaker, oud-voorzitter van Het Indisch Platform in de nacht van 12 op 13 oktober in zijn slaap is overleden.

Herman Bussemaker is geboren op 3 februari 1935 in Soerabaja in voormalig Nederlands-Indië. Zijn vader kwam om het leven als krijgsgevangene tijdens de torpedering van het beruchte schip Junyo Maru op 18 september 1944, evenals de vader van zijn echtgenote, die hij pas later in Nederland leerde kennen.

Na de commotie rondom het bezoek van de Japanse premier Kaifu aan Nederland in 1991 wordt Herman lid van de Vereniging Kinderen uit de Japanse Bezetting en Bersiap '41-'49 (KJBB). Hij is van 1997 tot 2003 voorzitter van deze vereniging. Als lid van de onderhandelingsdelegatie van Het

Indisch Platform is hij nauw betrokken bij de onderhandelingen met het Kabinet Kok-II, welke hebben geleid tot Het Gebaar van 169 miljoen voor de Indische gemeenschap. Hiervoor en voor zijn voorzitterschap van KJBB wordt hij in 2004 geridderd door Koningin Beatrix als Lid in de Orde

van Oranje Nassau. In 2005 verschijnt van zijn hand het boek "Bersiap, Opstand in het Paradijs". Het eerste Nederlandse boek over de Bersiap-periode. In 2008 volgt zijn benoeming tot voorzitter van Het Indisch Platform, welke functie hij tot eind 2013 heeft vervuld, toen hij wegens gezondheidsomstandigheden zijn functie moest neerleggen en de hamer moest overdragen aan zijn opvolger Silfraire Delhaye. In 2014 volgt het tweede boek van zijn hand, getiteld: "Het Indisch Verdriet" over de wijze waarop opeenvolgende regeringen en ook ambtenaren van diverse ministeries met de Indische gemeenschap zijn omgesprongen.

De redactie van NICC Magazine wenst zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen en verdere familie en vrienden alle sterkte toe bij het verwerken van dit verlies.

De Indische Agenda

LET OP! Sluitingsdatum kopij op 4 november 2015

T/m december 2015: Expositie Wayang Revolusi, Kunst in dienst van de vrijheid. Deze expositie laat zien hoe de in hun strijd tegen Nederland het Wayang Kulit spel door de Indonesische nationalistes gebruikt werd als propagandamiddel. De hoofdrolspelers hierin zijn de politici en de militairen in die tijd. Veelvuldig komen dan ook de Nederlandse Generaals Spoor en Van Mook en de latere president van Indonesië Soekarno en diens rechterhand Mohammed Hatta. Naast de zg. Wayang revolusi figuren zijn ook andere wayangvormen te zien, zoals Golek, Klitik en Topeng. Ook worden animatiefilms getoond evenals voorwerpen, attributen, gamelaninstrumenten, postzegels, foto's, prenten, batiks, enz. uit de collectie aan het Poppenspe(e)l-museum. Voor de jeugd is er een

aantal speelobjecten aanwezig, een lesbrief en een speur- en doospel beschikbaar. De locatie is: **Poppenspe(e)l Museum**, Kerkweg 38, 8193 KL Vorchten (Gem. Heerde, Gelderland). Openings-tijden: woensdag, zaterdag en zondag 12.00 tot 17.00 uur. Toegang: Volw. € 5,50; 3-12 jr. € 4,50. Voor groepen (minimaal 10 pers.) kan van de openingstijden worden afgeweken. Reserveren altijd gewenst. Meer inlichtingen: <http://www.poppenspelmuseumbi.bibliotheek.nl/pdf/Pamflet143e.pdf> en <http://www.poppenspelmuseumbi.bibliotheek.nl/pdf/Wayangrevolusi.pdf>. Algemene info via: www.poppenspelmuseum.nl.

T/m 3 januari 2016: Expositie "Oorlog". 70 jaar na dato beeldt

de tentoon-stelling "Oorlog" de dekolonisatie periode vanaf 1945 in een historisch en internationaal perspectief en wil het complexe verhaal en de positie van het KNIL daarin verduidelijken. De expositie is samengesteld uit objecten uit de collectie van Museum Bronbeek en bruiklenen uit het Rijksmuseum en uit Indonesische collecties. Daarbij geeft een chronologische weergave van feiten de bezoeker een overzicht, waarmee de persoonlijke verhalen dichterbij gebracht worden. De periode 1945-1950 was er een van aanhoudend geweld tussen partijen die intern verdeeld waren

en met de internationale opinie te maken kregen. De expositie vertelt wie er aan de touwtjes trokken. Tevens hoe een generatie Nederlandse oorlogsvrijwilligers en dienstplichtige militairen, die meenden de rust en orde in Nederlands-Indië te gaan herstellen en bedreigde burgers te beschermen, in werkelijkheid in een vechtmisssie terecht kwamen om politieke en bestuurlijke verhoudingen van voor de Tweede Wereldoorlog te herstellen. De locatie is: **Museum Bronbeek**,

Medicijnkist zoals gebruikt door Lt. Spier, commandant Speciale troepen

Velperweg 147, 6824 MB Arnhem. De openingstijden zijn: di. t/m zo. 10.00 – 17.00 uur. Toegang: t/m 5 jr. gratis; t/m 18 jr., CJP en 65+ € 3,00; volw. € 6,00; groepen v.a. 15 pers. € 3,00 pp.; rondleiding door gids mogelijk; tarieven, zie verder de website. nb.ravensbergen@mindef.nl, Tel: 026-4422363. www.bronbeek.nl

T/m 17 januari 2016: Chinese Indonesiërs in Nederland. Al eeuwen geleden emigreerden Chinezen (veelal handelaren uit de provincies Fuijan en Guangdong naar de Indonesische Archipel. Ze huwden met Indonesische vrouwen en hun nakomelingen werden vaak Peranakan Chinezen genoemd. Nog niet eerder is het culturele erfgoed van de Chinezen in Indonesië onderwerp geweest van een tentoonstelling in Nederland. Dankzij een grote schenking van Sioe Yao Kan is dit nu mogelijk. Hij schonk het Volkenkundig Museum een collectie voorwerpen, afkomstig uit zijn eigen familie. Topstuk van

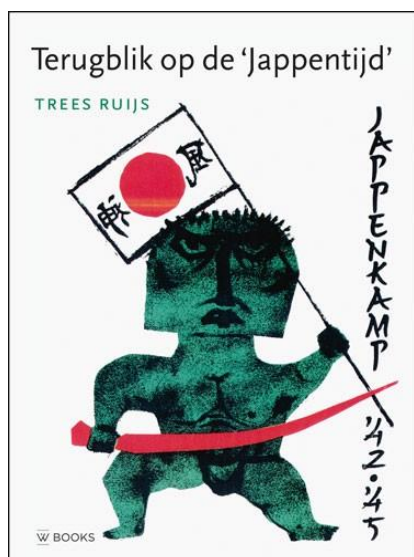

de tentoonstelling is een authentiek bruidskostuum. Deze unieke tentoonstelling is te zien op de locatie: **Museum Volkenkunde**, Steenstraat 1, 2312 BS Leiden. Opening dinsdag t/m zondag en feestdagen 10.00 tot 17.00 uur (1^e Kerstdag en Nieuwjaarsdag is het gesloten). Toegang: volw.: € 12,00; 4 t/m 18 jr. € 6,00. Info: <http://volkenkunde.nl/nl/tentoonstellingen>.

T/m 31 december 2015: Oorlog in Beeld. Foto tentoonstelling met een overzicht van foto's van de conflictsituatie in de

periode 1945-1950 in Nederlands-Indië/Indonesië. De tentoonstelling heeft als thema's: strijd, verlies, hoop, bescherming en dagelijks leven. Foto's van onder andere IPPHOS (Indonesian Press Photo Service) en de Nederlandse fotograaf Charles Ernest van der Heyden. De locatie: **Museum Bronbeek**, Velperweg 147, 6824 MB Arnhem, Tijden: 10.00 tot 17.00 uur, maandags gesloten. Inlichtingen: www.bronbeek.nl

T/m december 2015: Terugblik op de Jappen-tijd. Begin jaren tachtig heeft kunstenares Trees Ruijs haar herinneringen aan de Japanse bezetting van Indië verbeeld in een serie schilderijen. De expositie en het daarbij verschijnen van het boek (zie Boekbespreking) vindt plaats in het kader van 70 jaar Herdenking

van het einde van de oorlog in Zuid-oost Azië. Nadere informatie, zie eerder genoemde rubriek. Locatie: **NIOD**, Heren-gracht 380, 1016 CJ Amsterdam. Openings-tijden: ma. 13.00 tot 17.30 uur, di. t/m vr. 9.00 tot 17.30 uur. Meer inlichtingen via: www.niod.nl mail: info@niod-knaw.nl

17 en 18 oktober 2015: Pasar Malam Rijswijk. Ook in oktober kunt u voor een "zacht prijsje" naar de Pasar Malam Rijswijk, dankzij de **Kortingsbon** op de colofonpagina (achterin deze editie). Een aanrader voor de

*Ook met deze editie steunt Pasar Malam Rijswijk het goede doel: **Villa Joep**. Villa Joep stimuleert en financiert onderzoek naar neuroblastoom kinderkanker.*

echte liefhebber van de Indische cultuur en muziek. Slenteren langs de vele kramen, lekker eten en drinken op de terrassen van de diverse restaurants en eetstands. Laat u de hand lezen en geniet van een stoelmassage. Bent u ook benieuwd welke mooie kleuren u uitstraalt? Dan moet u beslist uw aura laten fotograferen. Op het podium kunt u muziek verwachten van Esther Latama, Relighten Melanie Foëh. Verder kunt u volop genieten van prachtige dans-demonstraties van Dwi Buhmi en

Oriëntaalse markt – Lekker eten
Specterende optredens

17 & 18 oktober
za. 12:00 - 22:00 uur | zo. 12:00 - 20:00 uur

- DwiBuhmi
- Ester Latama
- Funky Fools
- Hawaiian Treasure
- Melanie Foëh
- Relight

DE BROODFABRIEK RIJSWIJK | 070 307 59 00
PASARMALAMRIJSWIJK.NL

(advertentie)

Hawaiian Treasure. Locatie: **De Broodfabriek**, (voorheen Expo Rijswijk), bereikbaar met tram 17 (stopt bijna voor de deur), Volmerlaan 12, 2288 GD Rijswijk, Ook veel gratis parkeer-ruimte aanwezig. Openings-tijden zijn: zaterdag: 12.00 tot 22.00 uur, zondag: 12.00 tot 20.00 uur. Toegang: volw. € 8,00; 65+ € 6,50; kind. 7-12 jr. € 3,00; t/m 6 jr. gratis. **Kopieer en print de colofonpagina voor de lezers-kortingsbon.** Nadere inlichtingen: www.pasarmalamrijswijk.nl

17 t/m 23 oktober 2015: Week van de koloniale geschiedenis. Van 17 t/m 23 oktober organiseert Bronbeek in samenwerking met een aantal andere instellingen een reeks activiteiten ronds het thema: "Tussen droom en daad", in het kader van de Week van de koloniale geschiedenis. Het programma is divers en omvat onder andere een symposium over de dekolonisatie in internationaal perspectief, diverse workshops, een boekpresentatie, een avond rondom (dag)boeken, film en diverse lezingen. Het programma kwam tot stand door samenwerking met de Stichting Moluks Historisch Museum en het Indisch

Herinneringscentrum. Vanaf 1 oktober is het complete programma te downloaden via de website van Bronbeek. Locatie: **Museum Bronbeek**, Velperweg 147, 6824 MB Arnhem, Tel: 026-3763555. Aanvangstijden van de programma-onderdelen en alle toegangsprijzen vindt u op de website: www.bronbeek.nl.

24 oktober 2015: Pesta Indo Dance Event. Gezellige dansavond waar jong en oud weer de dansvloer op kan met de muzikale begeleiding van de formatie Challenge en intermezzo's van Carel Caminada met een repertoire

van Golden Oldies. Deze feestelijke avond wordt gehouden op de locatie: **Partycentrum Stervoorde**, H.J. van Mooklaan 1, 2286 BA Rijswijk. Tijden: zaal open 18.30 uur, aanvang 19.00 uur, einde 24.00 uur. Voor meer informatie en reserveringen van kaarten o.a. bij: Rens borghouts 070-3938377, Rob Regensburg, 06-54688045, Carel Caminada, 06-51033695.

14 november 2015: Krissendag Bronbeek. Wie graag meer wil weten over zijn kris, kan zijn vragen kwijt aan een expertpanel in Museum Bronbeek. Veel mensen hebben een kris in huis, vaak meegebracht uit Indonesië of het voormalige Nederlands-Indië. Maar ook andere messen en 'wapens' kunnen ter beoordeling voorgelegd worden, zoals: pedangs, klewangs, mandau's, rentjongs, of andere dolken of zwaarden. U wordt dan deskundig geïnformeerd over authenticiteit,

ouderdom, herkomst en betekenis van uw meegebrachte wapens. Er kunnen op deze dag geen krissen e.d. worden verhandeld of getaxeerd. De locatie is: **Museum**

Bronbeek, Velperweg 147, 6824 MB Arnhem. Tijden: 12.00 tot 17.00 uur. Gaarne reserveren: nb.ravensbergen@mindef.nl

14 november 2015: Mae Uku sponsor wandeltocht. De Molukse stichting Mae Uku gaat op 14 november een sponsor wandeltocht houden, waarbij men alle drie de Molukse wijken in de provincie Zeeland wil betrekken. Hierbij roept men alle organisaties op om deel te nemen aan de sponsortocht. Een bijdrage per organisatie is slechts € 25,00, waarvoor u tien van uw eigen vrijwilligers/medewerkers kunt laten meelopen. De opbrengst komt dit jaar geheel ten goede

aan de medische projecten van SSVA (Stichting Samenwerking Vlissingen-Ambon). Organisaties die geïnteresseerd en zich willen aanmelden kunnen € 25,00 overmaken op IBAN: NL12 RABO 0154475831, t.n.v. Stichting Mae Uku in Vlissingen, o.v.v. ".....(naam organisatie) wandelt mee". De Stichting Mae Uku rekent op uw deelname. Meer info: www.vlissingen-ambon.nl.

22 november 2015: Lezing: De Suikerplantage. Een interessante lezing over het wel en wee van een familie op een suikerplantage nabij Jogya. De avond houdt het midden tussen een micro-tentoonstelling en een lezing over Nederlands-Indië. De manier waarop dit wordt gepresenteerd, is even uniek als bijzonder. Aan de hand van tekeningen, schetsen, schilderijen, brieven, pamfletten en dagboeken uit het familiearchief houdt historicus Frans Meijer zijn betoek over Tempo Doeloe. De

onderwerpen die aan de orde komen zijn onder andere: Hoe kwam een afstammeling van een Zwitserse soldaat terecht in Soerabaya? Wat was de positie van de Njai? Wat waren de gevolgen van de Beurskrach voor de plantage? Wie beschermde hen tijdens de politieke acties? Waarom werd het landgoed Groot-Spriel in de as gelegd? Antwoord op deze vragen krijgt u op deze unieke lezing. Locatie: **Literair Café 't Fust**, Hogstraat 59, 3111 HC Schiedam. Tijden: 15.00 tot 17.00 uur. Entree € 10,00. Info: De Illustere School Schiedam, www.dis-is.nl, mail: info@dis-is.nl

28 november 2015: Masoek Sadja Assen. De Stichting Pelita organiseert weer een gezellige Masoek Sadja (Maleis voor: "Loop maar binnen"). Op deze bijeenkomst delen mensen hun gemeenschappelijke ervaringen en Molukse en Indische cultuur met elkaar. Iedereen is natuurlijk van harte welkom. Met gezelligheid, muziek, dans en natuurlijk Indisch eten van Catering Von Oerthel. Op deze dag is ook iemand van Pelita aanwezig die alle vragen over WUV/WUBO, AOR en tal van Indische/Molukse ouderenvoor-

zelingen kan beantwoorden. De locatie is: **Centrum Dokman**, Oosterbroekstraat 4, 9402 RZ Assen. Tel: 0592-318223. Tijden: 10.30 tot 15.00 uur; zaal open vanaf 10.00 uur. Toegang: € 5,00. Info: <http://www.pelita.nl/ontmoetingen/agenda-masoek-sadjas/masoek-sadja-assen.html>

Meld tijdig uw Kerst en Nieuwjaarsactiviteiten

LAATSTE NIEUWS in het kort

Door: Silfraire Delhaye

Update Algemeen Overleg "De Indische Kwestie" op 14 oktober 2015

Uit het Algemeen Overleg dat de Tweede Kamer hield met Staatssecretaris Martin van Rijn op 14 oktober 2015 is de volgende conclusie naar voren gekomen. De gesprekken tussen Van Rijn en het Indisch Platform worden voortgezet. De Staatssecretaris belooft met een voorstel te komen tot afdoening van de backpay. Hij zal dit zo snel mogelijk doen, maar in ieder geval vóór de beschouwingen over de begroting van VWS. De gehele vaste Kamercommissie staat volledig achter het Indisch Platform. De enige partij die tegen stemde was de VVD. Alle partijen hebben er bij de Staatssecretaris op aangedrongen om deze kwestie niet meer vooruit te schuiven. *Silfraire Delhaye, voorzitter Het Indisch Platform, 14 oktober 2015.*

Pasar Kalender 2015

(update: 1 okt. 2015)

Februari

14, 15: Rijswijk (ZH) www.pasarmalamarijswijk.nl
21 t/m 28: Amsterdam RAI www.wnproductions.nl

Maart

1: Amsterdam RAI www.wnproductions.nl
13, 14, 15: Zwolle www.wnproductions.nl
20, 21, 22: Leeuwarden www.pasarmalamasia.nl
27, 28, 29: Arnhem www.flamproductions.nl

April

4, 5, 6: Ahoy Rotterdam www.pasarmalamasia.nl
25, 26: Amstelveen www.stichtingstellar.nl

Mei

2, 3 Kallenkote (Steenwijk) www.taman-indonesia.nl
2, 3: Zutphen www.pasaroostwest.nl
8, 9, 10: Geleen www.pasarmalamasia.nl
16, 17, 18: Zwolle www.wnproductions.nl
23: Blaricum www.hetvitusblaricum.nl
23, 24, 25: Den Helder www.stichtingstellar.nl
24, 25: : Zutphen www.pasaroostwest.nl
27 t/m 31: Malieveld Den Haag www.tongtongfair.nl

Juni

1 t/m 7: Malieveld, Den Haag www.tongtongfair.nl
19, 20, 21: Enschede www.flamproductions.nl
20, 21: Baarn www.stichtingstellar.nl
26, 27, 28: Zeist www.wnproductions.nl

Juli

3, 4, 5: Eindhoven www.pasarmalamasia.nl
17, 18, 19: Groningen www.pasarmalamasia.nl

25, 26: Vaassen www.pasaroostwest.nl

28, t/m 31: Steenwijk www.wnproductions.nl

Augustus

1: Steenwijk www.wnproductions.nl
8, 9: Dieren www.pasaroostwest.nl
16 t/m 19: Dordrecht www.wnproductions.nl
21, 22, 23: Tilburg www.pasarmalamasia.nl
22, Ede www.tokoneba.nl
24, 25, 26, 27: Dordrecht www.wnproductions.nl

September

4, 5, 6: Assen www.flamproductions.nl
19, 20: Alkmaar www.stichtingstellar.nl
24 t/m 27: Alphen a/d Rijn www.wnproductions.nl

Oktober

2, 3, 4: Maastricht www.pasarmalamasia.nl
2, 3, 4: Enschede www.flamproductions.nl
17, 18: Rijswijk (ZH) www.pasarmalamarijswijk.nl
17, 18: Harderwijk www.flamproductions.nl
23, 24, 25: Nijmegen www.pasarmalamasia.nl
31: Leek www.stichtingstellar.nl

November

1: Leek www.stichtingstellar.nl
7, 8: Almere www.indischefeestavond.nl
??? : Den Haag, Pasar Kliling www.manggarmegar.nl
21, 22, 23: Arnhem www.flamproductions.nl

December

19 dec. t/m 3 jan.: (behalve Kerstdagen en Nieuwjaarsdag)
Arnhem, Burgers Zoo www.wnproductions.nl

MEER DAN 40 LANDEN
1ct naar vaste lijn
NIEUW
Meer informatie

Colofon

Digitaal maandelijks Magazine van:
Nederlands Indisch Cultureel Centrum

Hoofdredacteur: Hans Vogelsang

Redactie:

Jean-Marie Bosch van Drakestein

Eugene Brehen

Juniorredacteur: Chinook de Deugd

Correspondenten:

Albert van Prehn

Ferry Schwab (ICM-online)

Silfraire Delhaye (Indisch Platform)

Armando Ello (Hoezo Indo)

Ivo Pabbruwe (New Zealand)

Gedichten: Mary-Jane Sahanaja

Columns: Anita Bunt

Vormgeving & lay-out: Hans Vogelsang

Ondersteuning: Groep de Mos, Den Haag

Technische realisatie: Dennis v.d. Ham

(Borca-Online Computer Service)

<http://www.borca-online.nl/>

Versijning: de 15^e van elke maand

Sluitingsdatum kopij en advertenties:

de 10^e van elke maand

Advertentietarieven: op aanvraag

Abonnement NICC Magazine: GRATIS

Postadres: Newtonstraat 660

2562 LA Den Haag - Nederland

W: www.indisch-centrum-den Haag.nl

E: <http://indisch-centrum-den Haag.blogspot.com>

@: info@indisch-centrum-den Haag.nl

Aanmelden NICC Magazine (subscribe),

opzeggen NICC Magazine (unsubscribe):

info@indisch-centrum-den Haag.nl

Rabobank IBAN: NL39 RABO 0129 2168 36

t.n.v. N.I.C.C. te Den Haag

BIC: RABONL2U

Overname van (delen van de) inhoud is
toegestaan, mits met bronvermelding.

© 2015 N.I.C.C. Den Haag

Indische Internetkrant: www.icm-online.nl - schwab@icm-online.nl

Tegen inlevering

van deze BON

ontvangt u op 17 en 18 oktober 2015 aan de kassa van de

Pasar Malam Rijswijk

€ 2,00 korting op een entreekaartje

DE BROODFABRIEK
EXPO & EVENT CENTER

Volmerlaan 12, 2288 GD Rijswijk

www.pasarmalamrijswijk.nl

alleen geldig op de entreekaart voor een volwassene op 17 en 18 oktober 2015
niet geldig in combinatie met andere acties

Weimarstraat 39
2562 GP Den Haag
070-364 2806

www.borca-online.nl

Wilt u familie, vrienden of leden van uw club of vereniging gratis abonnee maken? Gebruikt u dan dit formulier

e-mail adressenlijst

	NAAM	e – MAIL ADRES
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		
20		
21		
22		
23		
24		
25		

Deze e-mail-adressenlijst 'knippen en plakken' en versturen naar e-mail: info@indisch-centrum-den Haag.nl of printen en versturen per post (voldoende frankeren) naar: Administratie NICC Magazine # Newtonstraat 660 # 2562 LA Den Haag